

Татарстан Республикасы
Яңа Чишмә муниципаль районы
Тубылгы Тау авыл җирлеге Советы
10 нчы март 2015 нчы ел № 40-89 нче карары
белән кабул ителде

Татарстан Республикасы
Яңа Чишмә муниципаль районы
Тубылгы Тау авыл җирлеге Советы башлыгы
_____Ф.Ф.Исмагилов

Татарстан Республикасы
Яңа Чишмә муниципаль районы
“Тубылгы Тау авыл җирлеге”
муниципаль берәмлеге
Уставы

I нче бүлек.ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӨЛӘР

1нче маддә. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Тубылгы Тау авыл җирлегенең исеме һәм хокукий статусы

1.Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Тубылгы Тау авыл җирлеге муниципаль берәмлегенә авыл җирлеге статусы бирелгән.

2.Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме –“Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Тубылгы Тау авыл җирлеге”(алда текст буенча-Җирлек).

3. Тубылгы Тау авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы составына керә.

2нче маддә. Җирлекнең территорияль төзелеше

1.Җирлек берәмлеге составына түбәндәге авыллар керә: Тубылгы Тау, Сөлчә Баш авыллары.

2. Тубылгы Тау авылы административ үзәк булып санала.

3.Җирлекнең чикләре “Татарстан Республикасының Яңа Чишмә муниципаль районы”һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләренең чикләрен билгеләү һәм статусы турында”31.01.2005 ел,№19-ТРЗТатарстан Республикасы кануны белән билгеләнгән.

4. Җирлек территориясе составына, милек формасына һәм максатчан билгеләнүгә карамастан, җирләр керә.

5. Районның чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору кануннар билгеләгән тәртиптә, Татарстан Республикасы кануннары тарафыннан башкарыла.

3нче маддә. Халыкның Җирлектә җирле үзидарәне тормышка ашыруга хокукы

1.Җирлектә җирле үзидарәне тормышка ашыру аның халкы тарафыннан җирле референдумда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы һәм туры теләк белдерүнең башка формалары белән, шулай ук әлеге Устав белән каралган җирле үзидарәнең сайлау һәм башка органнары аша тормышка ашырыла.

2.Гражданныр җирле үзидарәне тормышка ашыруда җенесенә, расасына, милләтенә, теленә, килеп чыгышына, мөлкәт һәм дөүләт хезмәтендәге хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, карашларына, иҗтимагый оешмаларда булуына карамастан, бәйсез рәвештә дә, үзләренең вәкилләре аша да тигез хокукка ия.

3. һәр кеше турыдан-туры җирле үзидарә органнарына һәм Җирлекнең җирле үзидарә органнарының дөүләт хезмәтендәге затларга мөрәҗәгать итергә, җирле үзидарә органнарының эшчәнлеге турында мәгълумат алырга хокукы.

4.Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм дөүләт хезмәтендәге затлары һәркемгә турыдан-туры аның хокуклары һәм ирегәнә кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышырга мөмкинлек бирергә бурычлы, шулай ук гражданнырга, канун белән башка нәрсә каралмаган булса, Җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм ышанычлы мәгълуматларны алырга мөмкинлек бирергә тиеш.

5.Җирлекнең җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълумат чаралары аша һәм башка юл белән халыкны Җирлек һәм аның аерым территорияләре үсешенә иң мөһим

мәсьәләләре турында, ижтимагый өстенлекләр турында, экология торышы турында, жәмәгать тәртибен саклау торышы турында һәм табигатьтәге һәм техноген характердагы гадәттән тыш чаралар турында даими хәбәр итеп тора.

6.Гражданның, әгәр алар кануннарға каршы килсә, хокукларын, ирегән һәм гражданның законлы мәнфәгатьләрен бозса, хокук актларын, Жирлекнең жирле үзидарә органнарының һәм дәүләт хезмәтендәге затларныңгамәлләре һәм гамьсезлекләрен судка шикаять бирергә хокуклы.

4нче маддә. Жирлек жирле үзидарә органнарының төзелеше

1.Жирлекнең жирле үзидарә органнарының төзелешенә, әлеге Уставка туры китереп барлыкка килгән, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы, Жирлек Башкарма комитеты, Жирлек ревезия комиссиясе һәм башка жирле үзидарә органнары керә.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының төзелешенә үзгәрешләр әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән тормышка ашырыла.

5нче маддә. Жирлекнең урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләре

1.Жирлекнең аерым бер урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1)жирлек бюджеты проектын төзү һәм карап чыгу, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тотуны тормышка ашыру, жирлек бюджеты үтәлеше турында отчетны төзү һәм раслау;

2)жирлекнең жирле салым һәм җыямнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3)жирлекнең муниципаль милегендә булган мөлкәткә ия булу, аны куллану һәм аннан файдалану;

4) жирлек чикләрендәге авылларда янгын куркынычсызлыгын булдыру;

5)жирлек составына кергән жирлекләрдә элемент хезмәте, жәмәгать туклануы, сәүдә, көнкүреш хезмәт күрсәтүне тәэмин итүгә шартлар тудыру;

6)жирлек составына кергән жирлекләрдә ял һәм мәдәният оешмалары хезмәт күрсәтүне тәэмин итүгә шартлар тудыру;

7)жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерүгә шартлар булдыру, муниципаль районның рәсми физкультура-сәламәтләндрәү һәм спорт чараларын уздыруны оештыру;

8)жирлекләренң архив фондын саклауны кертеп, оештыру һәм карап тору;

9)жирлек территориясен төзекләндрәү кагыйдәләрен раслау, шул исәптән биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм жир участкаларын карап тоту буенча таләпләр, тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы кыяфәтенә, тышкы кыяфәтенә таләпләр, төзекләндрәү буенча эшләр исемлеге һәм аларны үтәүнең вакытлылыгы; тирә-юнь территорияләренә төзекләндрәүдә бина милекчеләренң (биналарның) һәм корылмаларның катнашу тәртибен билгеләү; жирлек территориясен төзекләндрәүне оештыру (урамнарны яктыртуны, территорияләренә яшелләндрәү, урам исемнәре һәм йортлар номерлары булган күрсәтмәләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм тоту);

10)адреслау объектларына адреслар бирү, адресларны юк итү, үзгәртү, урам-юл челтәрләре элементларына исемнәр бирү (федераль әһәмияткә ия булган автомобиль юлларыннан кала, региональ автомобиль юллары яки муниципальәра әһәмияткә ия булган юллардан кала), жирлекнең авылара территорияләре чикләрендәпланлаштыру структурасы элементлары исемнәрен бирү, шул исемнәренә үзгәртү, юк итү, дәүләт адреслар реестрында мәгълуматны урнаштыру;

11)жирлекләрдә авыл хужалыгы производствасынүстерү буенча шартлар тудыру, авыл хужалыгы производствасы, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта

эшмәкәрлекне үстерүгә булышу, ижмагаый ориентлашкан коммерцияле булмаган оешмаларга, хәйриячелек эшчәнлегенә һәмүз ирке белән эшләүчеләргәярдәм күрсәтү;

12)балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча жирлекара характердагы чараларны оештыру һәм уздыру;

13) жирлек территориясенедә муниципальполиция тарафыннан жәмәгать тәртибен саклауны оештыру, халык дружинасы эшчәнлегенә булышлык күрсәтү;

14)каты коммуналь калдыкларны жыю(шул исәптән аерым жыю), ташу, эшкәртү, юкка чыгару, зарарсызландыру, күмү буенча эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15)жирлек территориясендә жирлек ара күмү урыннарын карап тору, ритуаль хезмәтләрне оештыру.

2.Жирлек Яңа Чишмә муниципль районы белән аерым жирлекләрнең жирле үзидарә органнары белән,Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән яраклаштырып, муниципаль район бюджетыннан шушы жирлекләр бюджетына бирелгән бюджетара трансфертлар хисабына, әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча аларга үз вәкаләтләрнең бер өлешен тормышка ашыруны тапшыру турында килешү төзәргә хокуклы.

3.Жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрән бирү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла. Жирлекнең жирле үзидарә органнары әлеге максатларга бүлеп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә бирелгән дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашырган өчен жаваплы. Тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру дәүләт контролендә була. Аерым дәүләт вәкаләтләрән жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тикшереп тору шартлары һәм тәртибе федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.Жирлек советы, үз вәкаләтләре чикләрендә, аларга бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен, жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалану очраклары һәм тәртибен билгеләргә хокуклы.

4.Жирле үзидарә органнары "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруда катнашалар, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы әлеге вәкаләтләрне гамәлгә ашыруда катнашу хокукын гамәлгә ашыру турында Карар кабул ителгән очракта.

бнчы маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Жирлекнең аерым бер урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләрне чишүгә хокуклары

1.Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) Жирлек музейларын төзәргә;

2) Жирлектә нотариус эшләмәгән очракта, закон нигезендә нотариуч эшчәнлеген булдырырга;

3) опека һәм тәрбиячелек буенча эшчәнлекне тормышка ашыруда катнашырга;

4) Жирлек территориясендә, эшчәнлекне гамәлгә ашыру белән бәйле хокукларын гамәлгә ашыруны жирле милли-мәдәни автономияләре, өчен шартлар тудыру

5)Россия Федерациясе халыкларыныңмилли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара бәйләнешләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыругабулышлык итергә;

6) Жирлек территориясендә муниципаль предприятиеләре һәм учреждениеләрдә мобилизацион әзерлекне оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча чараларда катнашу;7) муниципаль янғын саклауны булдыру;

8) туризмны үстерүгә шартлар тудырырга;

9)кеше хокукларын яклаучы ижтимагый контрольне тормышка ашыручы ижтимагый күзетчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтергә һәм мәҗбүри тоту урыннарында булган затларга булышлык итергә;

10)инвалидларның ижтимагый оешмаларына ярдәм күрсәтергә, шулай ук “Россия Федерациясендә инвалидларны ижтимагый яклау турында” 24нче ноябрь, 1995нче ел, №181-ФЗ Федераль канунына яраклаштырып бөтенроссия ижтимагый инвалидлар оешмалары төзегән организацияләргә ярдәм итергә;

11)кеше хокукларын яклаучы ижтимагый контрольне тормышка ашыручы ижтимагый күзетчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтергә һәм мәҗбүри тоту урыннарында булган затларга булышлык итергә;

12)Торак законы нигезендә гражданның торак урыннарын муниципаль торак фондыннан найм шартнамәләре буенча торак биналарны торак фондыннан социаль куллану.

2.Жирлекнең жирле үзидарә органнары әлеге маддәнең 1нче өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләренә, әгәр бу катнашу федераль кануннар белән каралган булса, башка дөүләт вәкаләтләрен тормышка ашыруда катнашырга хокуклы(“Россия Федерациясендә жирле үзидарәләренә оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунына туры китереп аларга тапшырылмаган булса), шулай ук башка муниципаль берәмлекләренә, дөүләт власте органнарының жирле үзидарә органнары компетенциясенә карамаган һәм федераль кануннар һәм Татарстан Республикасы кануннары белән аларның компетенциясеннән алып ташланмаган башка сорауларны чишәргә хаклы, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән , бюджетара трансфертлардан кала,район бюджеты керем хисабына гына, һәм өстәмә норматив аерым бирелгән сумма буенча налог керем хисабына чишәргә хаклы.

7нче маддә. Жирлекнең муниципаль хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең жирле үзидарә органнарының үзара бәйләнешен оештыру, муниципаль берәмлекләренә уртак кызыксынуын гәүдәләндерү һәм яклау максатыннан Район Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Советы эшендә катнаша, шулай ук муниципаль берәмлекләренә башка оешмалары эшендә катнашырга хокуклы.

8нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дөүләт власте органнары белән үзара бәйләнеше

Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дөүләт власте органнары белән үзара бәйләнеше түбәндәгеләр аркылы тормышка ашырыла:

1) Жирлекнең жирле үзидарә органнарының жирлекнең ижтимагый-икътисад үсешенә юнәлтелгән дөүләт программаларын тормышка ашыруда катнашуы;

2) Жирлекнең жирле үзидарә органнары белән дөүләт власте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) төзү;

3) даими яки вакытлы координацион, консультатив, киңәшләшүче башка эшче органнар төзү;

4) Татарстан Республикасы Дөүләт Советында Район Советының законнар чыгаруга хокук инициативасы;

5) кануннарда билгеләнгән башка үзара бәйләнеш формалары.

9нчы маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Федераль законның от 02 март, 2007 ел, №25-ФЗ номерлы “Россия Федерациясе муниципаль хезмәт” турында, Татарстан Республикасы муниципаль хезмәт кодексы 25 июнь 2013 ел, №50-ТРЗ, хезмәт турында расланган Жирлек Советы муниципаль

нигезләмә, авыл Җирлеге муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль хезмәтнең Җирлегендә, шул исәптән таләпләр муниципаль хезмәт вазыйфалары, билгеләмә муниципаль хезмәткәрнең статусын, шартлары һәм тәртибе муниципаль хезмәт үтү гамәлгә ашырыла һәм хокукы җайга салына.

Иңче бүлек. Җирлек халкы тарафыннан җирле үзидарәне тормышка ашыру һәм Җирлек халкының җирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашуы

10нчы маддә. Җирлек халкы тарафыннан турыдан –туры җирле үзидарәне тормышка ашыру һәм Җирлек халкының җирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашуы формалары

Җирлек халкы турыдан –туры җирле үзидарәне тормышка ашыра һәм җирле үзидарәне тормышка ашыруда түбәндәге формаларда катнаша:

- 1) җирле референдум;
- 2) Җирле үзидарә сайлаулары;
- 3) җирле үзидарә сайлаган дәүләт хезмәтендәге зат, җирле үзидарә сайлау органы вәкиле, депутат чакыруы буенча тавыш бирү;
- 4) җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданның иҗади хокук инициативасы;
- 6) иҗтимагый территорияль үзидарә;
- 7) халык алдында тыңлаулар;
- 8) гражданның җыелышы;
- 9) гражданның конференциясе(делегатлар җыелышы);
- 10) халык җыены;
- 11) гражданның сораулары;
- 12) иң әһәмиятле булган мөһим сорауларны халык белән тикшерү;
- 13) иҗтимагый (консультатив) советлар оештыру;
- 14) җирле үзидарә органның халыкның мөрәҗәгатә;
- 15) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль кануннарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы кануннарына каршы килми торган башка формалар.

11нче маддә. Җирле референдум

1. Җирле референдум, федераль кануннарга һәм Татарстан Республикасы кануннарына туры китереп, әһәмиятле булган мәсьәләләргә турыдан-туры җирлек халкы тарафыннан хәл итү максатыннан уздырыла.

2. Җирле референдум Районның барлык территориясендә уздырыла.

3. Җирле референдумда җирле референдумда катнашу хокукы булган җирлек халкы катнаша. Җирле референдумда гражданның гомуми тигез һәм туры теләк белдерү нигезендә яшерен тавыш бирүдә катнаша.

4. Җирле референдумны уздыру турында карар Җирлек Советы тарафыннан түбәндәге инициативалар буенча кабул ителә:

- 1) җирле референдумда катнашу хокукы булган гражданның;
- 2) сайлау оешмасы, уставыда сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль кануннар билгеләгән тәртиптә һәм сәләткә тәртиптә башка иҗтимагый оешма;

3) бергәләп ителгән, Җирлек Советы һәм Җирлек Башкарма комитеты Җитәкчесе.

5. Жирле референдумны билгеләүгә шартлар булып гражданнар, сайлау оешмалары, башка ижтимагый оешмалар инициативасы буенча әлеге инициативаны хуплап, федераль кануннарга туры китереп, Татарстан территориясендә теркәлгән, референдумда катнашучыларның 5 проценттан күбрәк булмаган санда жыелган имзалар тора.

6. Жирле референдумны уздыру турында Жирлек Советы белән Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе берлектә тәкъдим иткән инициатива Жирлек Советы карары һәм Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе карары белән теркәлә. Әлеге инициативаны тәкъдим итү тәртибе Жирлек Советы норматив хокук актлары белән билгеләнә.

7. Жирлек Советы жирле референдумны, Жирлек Советына алар нигезендә жирле референдум билгеләнгән документлар килгән көннән 30 көн эчендә билгели.

Жирле референдум Жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән вакытка билгеләнмәсә, референдум халык мәрәжәгәте буенча суд тарафыннан, сайлау оешмалары, Жирлек башлыгы, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе, прокурор тарафыннан билгеләнә. Суд тарафыннан билгеләнгән референдумны уздыруны суд тарафыннан билгеләгән Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органы яки башка органнар тәэмин итә һәм үткәрә.

8. Жирле референдумда тавыш бирү нәтижәләре һәм кабул ителгән карар рәсми рәвештә бастырылып чыгарыла (халыкка житкерелә).

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар Жирлек территориясендә һичшиксез үтәлгән тиеш һәм башка дәүләт власте органнары, аларның дәүләт хезмәтендәге затлары яки Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан расланьрга тиеш түгел.

10. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен, әлеге Уставта билгеләнгән алар арасындагы вәкаләтләр бүленешенә туры китереп, тәэмин итә.

11. Жирле референдумны уздыру турында һәм жирле референдумда кабул ителгән карар, федераль кануннарга туры китереп суд тәртибендә шикаять бирә ала.

12 че матдә. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән Жирлек Советына депутатлар сайлау максатыннан үткәрелә.

2. 18 яшькә житкән һәм сайлау хокукына ия булган Россия Федерациясе гражданы жирлек Советы депутаты булып сайлана ала.

3. Муниципаль сайлаулар жирлек Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителгән тиеш. Әлеге карар кабул ителгән көннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Вакытыннан алда сайлауларны билгеләгәндә әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар кыскартылырга мөмкин, ләкин өчтән бер өлешкә ким булмака мөмкин.

Федераль законда билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар жирлек сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны әзерләү һәм уздыру аларның компетенциясе кысаларында сайлау комиссияләренә йөкләнә.

5. Жирлек Советы депутатларын сайлау "Россия Федерациясе гражданнының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль Законда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

6. Жирлек Советы депутатлары сайлау округларына сайлаучыларның вәкиллегең уртача нормасы нигезендә барлыкка килә торган бер мандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

7. Бер мандатлы округ буенча сайланган тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын алган теркәлгән кандидат таныла.

Әгәр жирлек советына депутатлар сайлауда бер мандатлы сайлау округында тавыш бирү үткәрелде икән, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның 50 проценттан да ким булмаган тавышын алган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатуралар белән тигез исәпкә алынганда, алдан теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижеләре рәсми рәвештә игълан ителәчәк (халыкка игълан ителәчәк).

13 нче матдә. Авыл Жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Авыл жирлеге Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, үз чыгышында гамәлдәге законнар һәм әлеге Устав нигезендә билгеләнгән нигезләр буенча сайлаучыларны да чакыртып алынырга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу нигезләре суд тәртибендә сайлаучылар аңа ышаныч шик астына куя торган һәм депутат бурычларын яисә жирлек башлыгы вазыйфаларын үтәмәгәндә чагылдырылган депутатның законга каршы конкрет карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмау) булып тора, Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының, әлеге Уставның һәм башка муниципаль норматив хокукый актларның статусына туры килә торган гамәлләр кылу.

3. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы белән үткәрелә.

4. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын алга жиберү һәм аңа гражданнар имзалары жыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукы булган кимендә 10 кеше инициатив төркеме төзелә.

5. Инициативалы төркем жирлекнең сайлау комиссиясенә инициатив төркем төркәү үтенече белән мөрәжәгать итә. Инициативалы төркем үтенечнамәсендә билгеле бер хокукка каршы карарга яисә аны кире чакыртып алу өчен нигез булып торган депутатның фамилиясә, исеме, атасының исеме, туган көне һәм урыны, гражданның паспортын яисә паспортын алмаштыручы документның сериясә, номеры һәм датасы күрсәтелгәргә тиеш, аны орган исеме яисә кодын, шулай ук һәр инициатив төркемнең әгъзасының һәм аның исемнән эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны күрсәтелгән булырга тиеш. Инициатив төркем үтенечнамәсә күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Үтенечнамәгә әлеге хокукка каршы карар яки депутатның гамәлләре (гамәл кылмау) расланган суд карары беркетелгәргә тиеш.

6. Инициатив төркемне төркәү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын яклап имзалар жыю, жыелган имзаларны жирлек референдумын үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә тикшереләр.

7. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге №131-ФЗ номерлы Федераль

законда каралган үзенчөлекләрне исәпкә алып, җирле референдум үткөрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

8. Җирлек сайлау комиссиясенең инициатив төркеме тарафыннан башкарылган эш барышын караганда, җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә, тиешле депутат аны кире кайтару өчен бирелә торган шартлар турында аңлатма бирергә, кирәкле документлар тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат сайлау комиссиясе, җирлек Советы утырышларына кадәр өч көннән дә соңга калмыйча аларны үткөрү вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Авыл җирлеге Советы депутаты үз фикере буенча тавыш бирүне уздырганда сайлаучыларга аны чакыртып алу өчен нигез буларак бирелә торган шартлар турында аңлатма бирү максатында инициативалы төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Авыл җирлеге Советы депутаты, шул исәптән җирлек башлыгы, тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, кире алынган дип санала.

11. Авыл җирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

12. Җирлекнең сайлау комиссиясе тавыш бирү нәтижеләрен рәсми рәвештә йомгак ясаганнан соң партия инициатив төркеменә, җирлек советына һәм җирлекнең тиешле депутатына аны чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында язмача хәбәр итә.

14нче маддә. Җирлекнең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Җирлекнең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү Җирлекнең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп коруга халыкның ризалыгын алу максатыннан уздырыла.

2. Җирлекнең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү бөтен җирлек территориясендә уздырыла, яки аның территориясенең аерым өлешләрендә “Россия Федерациясендә җирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003. № 131-ФЗ Федераль кануны билгеләгән очракта уздырыла.

3. Җирлекнең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү Җирлек Советы тарафыннан һәм федераль кануннар һәм “Җирле референдум турында” Татарстан Республикасы Кануны билгеләгән тәртиптә, “Россия Федерациясендә җирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003. № 131-ФЗ Федераль канунында каралган үзенчөлекләрне исәпкә алып билгеләнә.

4. Җирлекнең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүдә халыкның яртысыннан артыгы катнашканда яисә халыкның яртысыннан артырагы сайлауарда катнашып үзләренең тавышын бирсә үзгәргән дип санала.

5. Җирлекнең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижеләре һәм кабул ителгән карар рәсми рәвештә бастырылып чыгарыла (халыкка җиткерелә).

15нче маддә. Халыкның ижади хокук инициативасы

1. Җирлек халкы өлеге Устав һәм Җирлек Советы норматив хокук актлары билгеләгән тәртиптә ижади хокук инициативасына хокукы бар.

2. Ижади хокук инициативасы белән сайлау хокукы булган Җирлек халкының 3 проценттан ким булмаган актив сайлау хокукы булган граждандар төркеме чыга ала.

3.Ижади хокук инициативасын тормышка ашыру максатларында Жирлек халкы хаклы:

-ижади хокук инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча халыкның яшәү һәм эш урыннары буенча гражданнар жыелышлары һәм башка коллектив чаралар оештырырга һәм үткәргә;

- ижади хокук инициативасын күрсәтүгә ярдәм итү өчен имзалар жыю буенча инициатив төркемнәр оештыру;

- ижади хокук инициативасын күрсәтүгә ярдәм итү өчен Жирлек халкынан имзалар жыю һәм агитация алып баруны кануннарга каршы килми торган юллар белән үткөрү.

4.Жирлекнең жирле үзидарә органнары дәүләт хезмәтендәге затлар һәм органнар Жирлек халкына ижади хокук инициативасын тормышка ашыруда булышлык итәргә тиеш.

5.Гражданнарның ижади хокук инициативасын тормышка ашыру вакытында кертелгән муниципаль хокук актлар проекты,әлеге Устав белән билгеләнгән үзләренең компетенцияләре кысаларында Жирлек Башлыгы яки Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе тарафыннан Жирлек Советының ачык утырышында аны керткәннән соң өч ай эчендә каралырга тиеш.

6.Гражданнарның ижади хокук инициативасын тормышка ашыру вакытында кертелгән муниципаль хокук актлар проектына караган вакытта гражданнарның инициатив төркем вәкилләренә үзләренең позицияләрен күрсәтеп бирергә мөмкинчелек булдырылырга тиеш.

7.Гражданнарның ижади хокук инициативасын тормышка ашыру вакытында кертелгән муниципаль хокук актлар проектына карап чыгу процедурасы Жирлек Советы Регламентына, Жирлек Башлыгының, Жирлек Башкарма комитетының норматив хокук актларына туры китереп билгеләнә.

8. Гражданнарның ижади хокук инициативасын тормышка ашыру вакытында кертелгән муниципаль хокук актлар проектына карап чыгу нәтижеләре буенча кабул ителгән мотивлаштырылган карары рәсми рәвештә язма формада аны керткән гражданнар төркеменә житкерелергә тиеш.

16нчы маддә.Территориаль ижтимагый үзидарә

1.Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнарның жыелышлары һәм конференцияләр уздыру юлы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары оештыру белән тормышка ашырыла.

2.Территориаль ижтимагый үзидарә гражданнар яшәгән түбәндәге территорияләр кысаларында тормышка ашырыла: күпфатирлы торак йортлар подъездында;күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; жирлек булмаган торакпункт; гражданнар яшәгән башка территорияләр .

3. Территориаль ижтимагый үзидарә тормышка ашырылган территория чикләре әлеге жирлекнең территориясендә яшәгән халык сайлап куйган органнар тарафыннан билгеләнә.

4.Территориаль ижтимагый үзидарә тормышка ашырылган территория башка охшаш территория составына керә алмый.

5.Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставы кысаларында юридик зат була ала һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокук формасында дәүләт регистрациясен узарга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул тормышка ашырылган территория;

2) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең максаты, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының формалашу тәртибе, вәкаләтләре туктатылу, хокуклары һәм бурычлары, органнарының вәкаләтлек вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук әлеге мөлкәтне һәм финанс чараларын куллану һәм эш алып бару тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең туктатылу тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданның жыелышлары, конференцияләре аның уставына туры китереп чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыру һәм тормышка ашыру мәсьәләләре буенча гражданның жыелышлары, өчтән бер өлешеннән ким булмаган уналты яше тулган аның территориясе халкы катнашса, тулы хокуклы булып санала. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыру һәм тормышка ашыру мәсьәләләре буенча гражданның конференцияләре гражданның жыелышында өчтән бер өлешеннән ким булмаган уналты яше тулган аның территориясе халкы тарафыннан сайланган делегатларның өчтән ике өлешеннән ким булмаган кеше катнашса, тулы хокуклы булып санала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыручы гражданның конференцияләре, жыелышлары махсус вәкаләтлекләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарә керемнәре һәм чыгымнарының сметасын һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының эшчәнлеге турында хисапны карап чыгу һәм раслау.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) шушы территориядә яшәүче халык ихтыяжларын чагылдыра;

2) гражданның конференцияләре, жыелышларында кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итә;

3) торақ фондын тоту буенча хужалык эшчәнлеге, территорияне төзекләндерү, шушы территориядә яшәүче халыкның ижтимагый-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлтелгән башка хужалык эшләрен, шушы гражданның акчаларына да, жирле үзидарә органнары белән төзегән килешү нигезендә жирле бюджет акчаларын кулланып та тормышка ашыра ала ;

4) Жирлек Советына, Жирлек Башлыгына һәм Жирлек Башкарма комитетына бу органнар һәм жирле үзидарә органнарының, күрсәтелгән актларны кабул итү аларның компетенциясендә булган дәүләт хезмәтендәге затлар тарафыннан һичшиксез карап чыгарга тиешле муниципаль хокук актларының проектларын керттергә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм тормышка ашыру жирлек уставы һәм (яки) жирлекнең сайлап куелган органының норматив хокук актлары белән билгеләнә .

Жирле бюджеттан тиешле акчаны бүлөп бирү шартлары һәм тәртибе жирлек уставы белән һәм (яки) жирлекнең сайлап куелган органының норматив хокук актлары белән, Жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә.

17 нче матдә. Территориаль ижтимагый үзидарә учреждениесе тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә учреждениеләре максаты белән жирлектә яшәүчеләр, жирле үзидарә органнары инициативасы буенча территориаль ижтимагый

үзидарә уставын эшләп чыгаручы һәм территориядә яшәүче гражданның жыелышлар булып тора, аның чикләрендә әлеге территориаль жәмәгать үзидарәсен гамәлгә ашыру күздә тотыла.

2. Гражданның жыелышы жирлекнең тиешле территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйлә мәсьәләләр буенча жирлек Советында вәкаләтле (вәкилләр) гражданның жыелышын бирергә вәкаләтле вәкилләрне (вәкилләрне) билгели.

3. Авыл жирлеге территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүгә алынганнан соң, территориаль ижтимагый үзидарә барлыкка килгән дип санала.

18 нче матдә. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Жирле ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданның жыелышы вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләр) тарафыннан авыл башлыгына бирелә:

1) гражданның жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

2) территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында Карар кабул ителгән гражданның жыелышы беркетмәсе, гражданның паспортын яки паспортын алмаштыручы документның фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган датасын, сериясен, номерын һәм датасын, һәр вәкаләтле вәкилнең яшәү урынын күрсәтелгән;

3) территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә билгеләнгән документлардан тыш башка документларны тапшыру турында таләп ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документлар алуда, аларны алуның исемлеге һәм датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

3. Жирлек башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар килеп ирешкән көннән алып ике атналык срокта аны уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында жирлек Советы Карары проекты алдан карап тикшерүне һәм эзерләүне оештыра.

4. Жыелышның вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм жирлек советы утырышында киңәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокукы.

5. Жирлек советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү яисә аны теркәүдән баш тарту турында әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алганнан соң 30 көн эчендә карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тартуның сәбәпләре булырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып Россия Федерациясе Конституциясе, федераль закон, Татарстан Республикасы Конституциясе һәм Татарстан Республикасы законы, жирлек уставы, башка муниципаль норматив хокукый актларга каршы тора.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыруның максатка ярашлыгы нигезләре буенча территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рәхсәт ителми.

8. Жирле Совет тарафыннан кабул ителгән территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилләнгән карар өч көн эчендә рәсми рәвештә гражданның жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) игътибарына житкерелергә тиеш.

9. Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турындагы

тамгасы белән, гражданныр жылышының вәкәләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе жирлек Советында саклана.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр жирлек Советы тарафыннан әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны теркәү көненнән үз көченә керә.

19нчы маддә. Ачык тыңлаулар

1. Әһәмиятле мәсьәләләр буенча муниципаль хокук актлары проектларын тикшерү өчен Район халкы катнашында Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан ачык тыңлаулар уздырылырга мөмкин.

2. Ачык тыңлаулар халык, Жирлек Советы һәм Жирлек Башлыгы инициативасы буенча уздырыла.

Жирлек Советы яки халык инициативасы буенча уздырылган ачык тыңлаулар, Жирлек Советы тарафыннан, ә Жирлек Башлыгы инициативасы буенча-Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга түбәндәгеләр кертелә:

1) Россия Федерациясе Конституциясе белән туры китереп әһәмиятле булган мәсьәләләргә һәм вәкәләтләргә китерү максатыннан аларны чишү буенча Уставка үзгәрешләр кертү очрактарыннан кала, Жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокук акты проекты, федераль кануннар;

2) Жирлек бюджеты проекты һәманың үтәләше турында хисап;

3) Жирлек үсешепланнары проектлары һәм программалары, жирне куллану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияләргә планлаштыру проектлары һәм территорияне мижалау проектлары, шулай ук шартлы рәвештә рөхсәт ителгән жир кишәрлекләргә һәм капитал төзелеш объектларын куллануға рөхсәт бирү мәсьәләләре, рөхсәт ителгән төзелешнең тиешле параметрларыннан читкә китү мәсьәләләре, капитал төзелеш объектларын яңартып төзү;

4) Жирлеккә үзгәртеп кору мәсьәләләре;

4. Ачык тыңлаулар уздыру турында хокук акты, канун, районның муниципаль норматив хокук актларында билгеләнгән 20 көннән дә сонга калмыйча, Жирлекнең дәүләт хезмәтендәгә заты яки тиешле органнар тарафыннан муниципаль норматив хокук актлары проектларын карап чыккан көннән кабул ителә.

5) Ачык тыңлаулар уздыру турында карар, аларны уздыру вакытын һәм урынын күрсәтеп, һәм ачык тыңлауларга кертелгән шушы муниципаль норматив хокук акты канунда каралган срокларда бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Ачык тыңлаулар уздыру турында карарны бастырып чыгарган көннән алып аны уздыру көненә кадәр Жирлек халкы Жирлек Башлыгына язма рәвештә ачык тыңлауларга кертелгән мәсьәлә буенча тәкъдимнәрен һәм күрсәтмәләрен, шул исәптән ачык тыңлауларга кертелгән норматив хокук актлары проектына төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәрен юнәлтергә хокуклы. Жирлек Башлыгы кертелгән тәкъдимнәргә һәм күрсәтмәләргә гомумиләштерә. Әлеге тәкъдимнәр һәм күрсәтмәләр ачык тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Ачык тыңлаулар канун, районның муниципаль норматив хокук актларында билгеләнгән срокларда уздырыла. Ачык тыңлаулар чакырылган белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар катнашында уза. Ачык тыңлауларда Жирлекнең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлауларны уздыру нәтижәләре буенча, ачык тыңлауларга куелган муниципаль норматив хокук акты проекты кабул итү аларның компетенцияләренә караган жирле үзидарә органнары һәм Жирлекнең дәүләт хезмәтендәгә затлар тарафыннан тикшерелергә тиешле тәкъдимнәр кабул ителә.

9. Ачык тыңлауларның нәтижәсе муниципаль норматив хокук акты һәм канунда каралган срокларда бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

10. Ачык тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе Жирлек Советы раслаган ачык тыңлаулар турында Кагыйдәнамә белән билгеләнә.

20нче маддә. Гражданнар жыелышы

1. Әһәмиятле булган мәсьәләләрне тикшерү өчен, халыкны Жирлекнең жирле үзидарә органнары дәүләт хезмәтендәге затлар һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге белән таныштыру өчен, территориаль ижтимагый үзидарәнең тормышка ашыру өчен Жирлек территориясе бүлегендә гражданнар жыелышлары уздырыла ала. Гражданнар жыелышлары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар, Жирлекнең торак пунктларында уздырыла ала.

2. Гражданнар жыелышлары халык теләге буенча, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Жирлек Советы яки Жирлек Башлыгы инициативасы буенча үткәрелгән гражданнар жыелышлары Жирлек Советы һәм Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халыкинициативасы буенча үткәрелгән гражданнар жыелышлары Жирлек Советы тарафыннан, территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, жыелышта катнашырга хокуклары булган шушы территориядә яшәүче халык санының 10 процентыннан ким булмаган гражданнар төркеме, шушы территориядә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләренең язмача тәкъдимнәре буенча билгеләнә.

Гражданнар жыелышын үткәрү турында тәкъдим карап чыгарга тиешле сораулар, жыелышны үткәрү вакыты һәм урыны турында мәгълуматны үз эченә алырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, әгәр жыелышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мәрәжәгать иткән булса - һәрберсенен фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне, яшәү урыны, адресы күрсәтелгән бу гражданнар тарафыннан имзалана.

Жирлек Советы гражданнар жыелышын үткәрү турында кертелгән тәкъдимне үзенең якындагы утырышында карый.

Жирлек Советы гражданнар жыелышын үткәрүне максатчан булмаган сәбәпләр буенча кире кагырга тиеш түгел.

5. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе территориаль ижтимагый үзидарәне тормышка ашыру максатыннан территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышын үткәрү вакыты һәм урыны турында һәм тикшерүгә куелган сораулар турында әлеге территория халкына жыелышны уздырганчы жиде көн алдан массакуләм мәгълумат чараларын, почта кәгазьләрен, фатирларны (ишегалларын) йөрөп, игъланнар һәм башка чараларны кулланып хәбәр ителергә тиеш.

Гражданнар жыелышын әзерләүне һәм үткәрүне Жирлек Башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Жыелышлар эшендә 18 яше тулган, шушы территориядә яшәүче, сайлау хокукы булган гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашырга хокуклы гражданнарның гомуми саны, Россия Федерациясе гражданнарының Россия Федерациясе кысаларында муниципаль сайлаулар үткәргәндә кулланылган тору урыны һәм яшәү урыны буенча регистрация теркәүе мәгълуматлары нигезендә билгеләнә.

Гражданнар жыелышы, жыелышта катнашу хокукы булган гражданнар санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган кеше анда катнашса, тулы хокуклы булып санала.

Жыелыш карары жыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм Районның жирле үзидарә органнарыныңдәүләт хезмәтендәге затларга мәрәжәгать кабул итә ала, шулай ук Жирлек жирле үзидарә органнарының дәүләт хезмәтендәге затлар белән үзара бәйләнештә гражданнар жыелышын тәкъдим итүче затларны сайлый ала.

9.Территориаль ижтимагый үзидарәне тормышка ашыру мәсьәләләре буенча уздырылган гражданнар жыелышытерриториаль ижтимагый үзидарә Уставы белән аларның компетенцияләренә караган мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10.Гражданнар жыелышы белән кабул ителгән карарларны, аларның компетенцияләренә караган мәрәжәгатьләрдә булган сорауларны чишү каралган жирле үзидарә органнары һәм Жирлек жирле үзидарә органнарының дәүләт хезмәтендәге затлар карап чыгарга тиеш.

11. Гражданнар жыелышын әзерләү һәм үткөрү тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль канун, әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышының нәтижәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

21нче маддә.Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1.Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) әһәмиятле булган мәсьәләләрне тикшерү кирәк булган очракта һәм барлык Жирлек халкы вәкилләрененң фикерен ачыклау өчен үткәрелә.

Жирлек территориясендә яшәүче халык арасынан булган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы), гражданнар жыелышын чакыру кыенлашкан вакытта, шул исәптән шушы территориядә яшәүче гражданнар жыелышында катнашырга хокукы булган халык саны 300 кешедән артып китсә, үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)гражданнар жыелышы вәкаләтен тормышка ашыра.

3.Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык теләге буенча, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы инициативасы буенча үткәрелә.Жирлек Советы яки Жирлек Башлыгы инициативасы буенчаүткәрелгәнгражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) Жирлек Советы һәм Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.Халыкинициативасы буенчаүткәрелгәнгражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4.Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса,тулы хокуклы булып санала.Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) карарлары конференциядә катнашкан делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5.Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышы)билгеләү һәм уздыру тәртибе, делегатларны сайлау әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)нәтижәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

22 че маддә. ХАЛЫК ЖЫЕНЫ

1. Халык жыены “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунында язылганча шул муниципаль берәмлекләргә кергән авылда чикләренә үзгәртү мәсьәләсе туганда карала.

2. Халык жыены һәм аның карары халыкның яртысыннан артыгы сайлау тавышын ия булып тавыш биргән очракта тулы хокуклы булып санала.

23 нче маддә.Гражданнарны сораштыру

1.Гражданнарны сораштыру Жирлекнең бөтен территориясендә яки бер өлешендә, жирле үзидарә дәүләт хезмәтендәге затлар, шулай ук дәүләт власте органнары тарафыннан карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен үткәрелә.

Сораштыру нәтижәләре рекомендация характерында була.

2.Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукы булган Жирлек халкы катнаша ала.

3.Гражданнарны сораштыру түбәндәге инициативалар буенча үткәрелә:

1) Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы – әһәмиятле булган мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт власте органнары – республика һәм регионара әһәмиятле объектлар өчен Жирлек жирләрен максатчан куллануны үзгәртү буенча карарлар кабул иткәндә халык фикерен исәпкә алу өчен.

4.Гражданнарны сораштыруны билгеләү һәм уздыру тәртибе Жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә.

5.Гражданнарны сораштыруны билгеләү турында карар Жирлек Советы тарафыннан кабул ителә.Гражданнарны сораштыруны билгеләү турында Жирлек Советы карарында күрсәтелә:

1) сораштыруны үткөрү вакыты һәм датасы;

2) сораштыруны үткөрү вакытында тәкъдим ителәчәк сорау (сораулар) формулировкасы;

3) сораштыру үткөрү методикасы;

4) сораштыру бите формасы;

5) сораштыруда катнашкан Жирлек халкының минималь саны.

6. Жирлек халкы гражданнарны сораштыру үткөрү турында аны үткәргә 10 көннән дә ким булмаган көн кала хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданнарны сораштыруны билгеләү һәм уздыру белән бәйле чараларны финанслау түбәндәгеләр белән тормышка ашырыла:

1) Жирлек бюджеты акчасы хисабына- Жирлек жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру үткәрелгән очракта;

2) Татарстан Республикасы бюджеты хисабына - Татарстан Республикасы дәүләт власте органнары инициативасы буенчасораштыру үткәрелгән очракта.

8. Сораштыру нәтижәләре ул уздырылганнан соң бер ай эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Сораштыру нәтижәләре белән Жирлекнең теләсә кайсы кешесе танышырга хокуклы.Сораштыру нәтижәләре Жирлекнең жирле үзидарә органнары тиешле карарларны кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

24 нче маддә. Аеруча әһәмиятле булган мәсьәләләрне халык тикшерүе

1.Муниципаль хокук актлары проектларын чыгару турында карар һәм башка әһәмиятле булган мәсьәләләрне халык тикшерүенә чыгару үз инициативасы буенча Жирлек Советы тарафыннан яки шушы территориядә яшәгән гражданнар таләбе буенча Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2.Муниципаль хокук актлары проекты тексты һәм халык тикшерүенә чыгарылган мәсьәләләр буенча башка материаллараларны халык тикшерүенә чыгару турында карар кабул ителгәнкөннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълумат чараларында бастырыла, Жирлек халкына жибәрелә, халык таныша алырлык урыннарда урнаштырыла, башка юллар белән халыкка житкерелә.

3. Халык тикшерүенә мәсьәләләрне чыгару белән беррәттән Жирлек Советы тикшерү барышында кергән тәкъдимнәрне һәм күрсәтмәләрне тикшерү буенча эшне

оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, билгеләнгән максатлар өчен махсус комиссия төзи.

4. Жирлек Советының тарафыннан кертелгән муниципаль хокук актары проектларын һәм башка әһәмиятле булган мәсьәләләргә тикшерүгә тәмин итә, моның өчен шартлар тудыра.

5. Халык тикшерүгә чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм күрсәтмәләр Жирлек Советына жиберелә.

6. Муниципаль хокук актары проектлары һәм башка әһәмиятле булган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм күрсәтмәләр Жирлек Советы тарафыннан карап тикшерелә.

7. Халык тикшерүгә нәтижеләргә турында халыкка хәбәр ителә.

25нче маддә. Жирлекнең иҗтимагый (консультатив) советлары

1.Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм гражданның үзара бәйләнешләрен булдыру өчен, әһәмиятле булган мәсьәләләргә чишү буенча карарлар эшләгәндә һәм тормышка ашырганда халык мәнфәгатьләрен һәм ихтияжларын исәпкә алу максатыннан, жирле үзидарә органнары эшчәнлеген контрольдә тоту өчен Жирлекнең Иҗтимагый советы төзелә.

2.Жирлекнең Иҗтимагый советы аның эшчәнлегендә Жирлек халкының, иҗтимагый оешмалар вәкилләре һәм башка коммерцияле булмаган оешмаларның иреккә катнашуы нигезендә барлыкка килә.

3.Жирлекнең Иҗтимагый советы барлыкка килү тәртибе, вәкаләтләре, аның утырышларын үткөрү тәртибе һәм карарлар кабул итү, Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Жирлекнең Иҗтимагый советы эшчәнлегенә мөглумати, консультатив ярдәм итү хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы, аны тарату процедурасы, шулай ук аның эшчәнлегенә буенча башка мәсьәләләр Жирлек Советы раслаган кагыйдәләмә белән билгеләнә.

4.Башка иҗтимагый (консультатив) советлар Жирлекнең жирле үзидарә органнары каршында, аларның карарлары белән яраклаштырып, барлыкка килергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш җәмәгатьчелек тәртибендә башкарыла.

26 нчы маддә. Жирле үзидарә органнарына гражданның мөрәҗәгатенә

1.Жирлек жирле үзидарә органнарына гражданның шәхси һәм коллектив мөрәҗәгать итергә хокукы.

2.Жирлекнең һәрбер жирле үзидарә органында бу органнарның компетенциясенә караган сораулар буенча халыкны кабул итү оештырыла, гражданның мөрәҗәгатьләрен вакытында карап тикшерү һәм хәл итү оештырыла.

Гражданның мөрәҗәгатьләргә “Россия Федерациясе гражданның мөрәҗәгатьләрен тикшерү тәртибе турында” 2нче май, 2006нчы ел, №59-ФЗ Федераль канунында билгеләнгән тәртиптә “Татарстан Республикасы гражданның мөрәҗәгатьләрен тикшерү тәртибе турында” 16- ТРЗ вакытта каралырга тиеш.

4.Гражданның мөрәҗәгатьләрен тикшерү тәртибен һәм вакытын бозган өчен жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәгә затлары Россия Федерациясе канунына туры китереп җаваплы булалар.

27 нче маддә. Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыруның башка формалары һәм аны тормышка ашыруда катнашуы

1. Федераль канунга туры китереп, әлеге Устав белән каралган, жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыру формалары һәм аны тормышка ашыруда катнашуы белән беррәттән гражданнар жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыруның Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль кануннарға, Татарстан Республикасы кануннарына каршы килми торган башка формаларын тормышка ашыруда катнаша ала.

2. Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыруы һәм аны тормышка ашыруда катнашуы закончылык һәм ихтыяри принципларына нигезләнә.

Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәге затлары халыкка Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыруында һәм аны тормышка ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

Илчә бүлек. Жирлек Советы

28 нче маддә. Жирлек Советы-Жирлек жирле үзидарәсенә сайлап куелган органы

1. Жирлек Советы - жирле үзидарәнең даими гамәлдәге коллегиаль сайлап куелган органы булып тора.

2. Жирлек Советының рәсми исеме –“Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципалитет районы Тубылгы Тау авыл жирлегенә Советы”(текст буенча Жирлек Советы).

3. Жирлек Советының вәкаләтлек вакыты-5 ел.

4. Жирлек Советы жирлектә яшәүчеләр белән хисаплашырга һәм контрольле булырга тиеш.

5. Жирлек Советының герблы мөһер һәм үзенең атамалары һәм билгеләнгән бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруга тотылган акча Россия Федерациясе чыгымнар классификациясенә туры китереп район бюджетында аерым юл белән карала.

29 нчы маддә. Жирлек Советы составы

1. Жирлек Советы бермандатлы сайлау округынан сайланган 7 депутаттан тора.

2. Жирлек Советы аның составына Жирлек Советы билгеләгән саннан өчтән ике өлештән ким булмаган депутатларны сайлаганда хокуклы була.

30 нчы маддә. Жирлек Советы депутат статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны авылның сайлап куелган органы депутатлары арасынан авыл башлыгы яки Жирлек Советы депутаты итеп сайлап куйган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Жирлек Советы эшен башлаган көннән туктатыла.

2. Жирлек Советы депутаты, бу Устав белән билгеләнгән очрактан кала, азат ителмәгән эшкә таянып депутат эшчәнлеген төп эш урынындагы хезмәт вазифалары белән берләштереп алып бара.

3. Жирлек Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр федераль кануннар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына үзенең вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен кануннар, бу Устав, Жирлек Советы карарына туры китереп шартлар тудырыла.

5. Жирлек Советы депутаты Жирлек Советы раслаган депутат этикасы Кагыйдәләрен, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрен үтәргә тиеш:

1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелып торырга һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә, оешмаларга, вазифа затларга, муниципаль

хезмәткәрләргә һәм гражданның, аларның туганнарына яки үзләренә кагылышлы мәсьәләләргә чыккандә, депутат статусын кулланып, йогынты ясарга тиеш түгел;

2) депутат вазифаларын объектив башкаруда шикләнүләр туганда эш – гамәлләренән тыелып торырга тиеш, шулай ук Жирлек Советы дәрәжәсенә яки абруена зыян китерергә сәләтле булган конфликт ситуацияләргә булдырмый калырга тиеш;

3) конфликт ситуацияләргә килеп чыгу куркынычы туган очракта, депутат вазифаларын башкаруга комачаулык иткән шәхси кызыксынулар тәэсир итә яки тәэсир итергә мөмкин булган очракта, Жирлек Советына хәбәр итергә һәм аның өсеге конфликт ситуацияләргә булдырмый калдыруны яки жайлауга юнәлтелгән карарларын үтәргә тиеш;

4) Жирлек Советы урнаштырган халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә тиеш;

5) федераль кануннарда туры китереп, конфиденциаль характердагы мәгълуматларга караган мәгълуматларны, Жирлек Советы Депутаты вазифаларын башкарган вакытта депутат эшчәнлегеге белән бәйле булмаган үзенә билгеле булган мәгълуматны таратырга һәм шул максатларда кулланырга тиеш түгел;

6) депутат вазифаларын башкару аркасында физик һәм юридик затлардан бүләкләр (бүләкләр, акчалата бүләкләр, ссудалар, булышлык, күңел ачулар, яллары, транспорт чыгымнары өчен түләүләр һәм башка бүләкләр) алмаска тиеш.

6. Депутат, жирле үзидарәнең сайлау органы заты, жирле үзидарә органының дәүләт хезмәтендәгә заты “Коррупциягә каршы тору турында” 25нче декабрь, 2008нче ел, №273-ФЗ Федераль кануны һәм башка федераль кануннарда билгеләнгән тәртиптә чикләүләр һәм тыюларны сакларга һәм вазифаларын үтәргә тиеш.

31нче маддә. Жирлек Советы депутатының Жирлек халкы белән үзара мөнәсәбәтләргә

1. Жирлек Советы депутаты Жирлек халкы, шулай ук Жирлек территориясендә урнашкан күмәк хужалыклар, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар белән элементдә тора.

2. Жирлек Советы депутатыф сайлуучылар алдында жаваплы һәм исәп-хисап тотарга тиешле.

3. Жирлек Советы депутаты вәкил буларак авыл халкы алдында башкарган эшләргә буенча елга бер тапкырдан да ким булмаган хисап тота, аларны Жирлек Советы эшчәнлегеге белән даими таныштырып тора, шулай ук айга бер тапкырдан да ким булмаган халыкны кабул итү алып бара.

4. Жирлек Советы депутаты канунда каралган буенча Жирлек халкының законлы хокукларын, ирегән һәм мәнфәгатьләргән яклау буенча, шул исәптән алардан килгән тәкъдимнәргә, гаризаларны, шикаятьләргә карап чыгырга һәм аларның сорауларының вакытында чишелеш буенча дәрәс чаралар күрергә тиеш.

32 нче маддә . Жирлек Советында фракцияләр

1. Сәяси партияләр (аларның төбәк бүлекләргә яки башка структур бүлекчәләргә) тарафыннан күрсәтелгән кан исемлекләргә составында сайланган жирлек Советы депутатлары, өсеге статьяның 3 өлешендә каралган очрактан тыш, депутат берләшмәләргә (фракцияләргә) (фракцияләргә) керә. Фракция кандидатларның тиешле исемлегеге составында сайланган (депутат) сайланган барлык депутатларны (депутатны) үз эченә ала. Фракцияләр составына өсеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән сәяси партия кандидатлары исемлегеге составында бер мандатлы яки күп сандагы сайлау округлары буенча сайланган депутатлар һәм депутатлар (депутат) керә ала. Сәяси партияләр (аларның төбәк бүлекләргә яки башка структур бүлекчәләргә) тарафыннан

күрсәтелгән кан исемлекләре составында сайланган жирлек Советы депутатлары, әлеге статьяның 3 өлешендә каралган очрактан тыш, депутат берләшмәләре (фракцияләргә) (фракцияләренә) керә. Фракция кандидатларының тиешле исемлеге составында сайланган (депутат) сайланган барлык депутатларны (депутатны) үз эченә ала. Фракцияләр составына әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән сәяси партия кандидатлары исемлеге составында бер мандатлы яки күп сандагы сайлау округлары буенча сайланган депутатлар һәм депутатлар (депутат) керә ала.

2. Фракцияләр эшчәнлегенә тәртибе гамәлдәге законнар нигезендә жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

3. Сәяси партия эшчәнлегенә юкка чыгаруга яки үзгәртеп коруга бәйле рәвештә сәяси партия эшчәнлегенә туктатылган очракта, шулай ук бу фракциядәге депутатлар саны юридик затларның бердәм дәүләт реестрына тиешле язма кертелгән көннән туктатыла.

4. Сәяси партия (аның төбәк бүлегенә яки башка структур бүлекчә тарафыннан күрсәтелгән кандидатлар исемлеге составында сайланган Депутат әлеге статьяның 1 өлешендә торган фракциядән чыгарга хокуклы түгел. Күрсәтелгән депутат үзе сайланган сәяси партия составында гына әгъзасы була ала.

5. Бер мандатлы яисә күпкратлы сайлау округы буенча сайланган һәм фракциягә керүче Депутат яисә әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән сәяси партия кандидатлары исемлеге составында сайланган һәм фракциягә керүче депутат үзе кергән сәяси партия әгъзасы була ала.

6. Әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән сәяси партия кандидатлары исемлеге составында сайланган һәм муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына үз фракциясенә ия булган сәяси партиягә кергән Депутат әлеге фракциягә керә һәм аннан чыгарга хокуклы түгел.

7. Әлеге статьяның 4-6 өлешләрендә каралган таләпләргә үтәмәү депутат вәкаләтләрен туктатуга китерә.

33нче маддә. Яңа сайланган Жирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа сайланган Жирлек Советының беренче утырышына ун көннән дә сонга калмыйча, сайланган депутатларның икедән өч өлешен катнашкан очракта жыела. Беренче утырыш Жирлек Башлыгы, ул булмаган очракта Жирлекнең Сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла.

2. Сайлаулардан соң Жирлек Башлыгын сайлаганчы Жирлек Советының беренче утырышын Жирлек Советының яше буенча олырак булган депутат ача һәм алып бара.

34нчу маддә. Жирлек Советы компетенциясе

1. Жирлек Советы компетенциясенә керә:

- 1) Жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- 2) Закон нигезендә Жирлек территориясендә гомумтәләшле кагыйдәләр булдыру;
- 3) Жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турында отчетны раслау;
- 4) Россия Федерациясенә салымнар һәм жыелган акчалар турындагы канунга туры китереп жирлесалымнар һәм жыелган акчалар, аларны түләү буенча ташламалар бирелүне булдыру, үзгәртү һәм гамәлдән чыгару;
- 5) Жирлек үсеше буенча планнар һәм программалар кабул итү, аларның үтәлеше буенча отчет раслау;
- 6) Жирлекнең цикләрен үзгәртү буенча инициатива белән чыгу;
- 7) жирле референдумны билгеләү һәм округ схемаларын раслау ;
- 8) урындагы референдумны билгеләү;

- 9) Авыл башлыгын билгеләү;
- 10) авыл башлыгы урынбасарын билгеләү;
- 11) муниципалж району Советына депутатлар арасыннан вәкил билгеләү;
- 12)Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын раслау,жирлекнең һәрбер жирле үзидарә органының эчке структурасын һәм штат расписаниесен раслау;
- 13)Жирлекнең сайлау комиссиясенә комиссия членнарын билгеләү;
- 14)Жирлекнең чикләрен үзгәртү буенча сорауларны тавышка куюны билгеләү,Жирлек Советы депутатын сайлауга чакыру;
- 15) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын тормышка ашыру;
- 16)Жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итү һәм куллану тәртибен билгеләү, шул исәптән федераль канунга туры китереп аларны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; Жирлек Советы раслауыннан соң яки килешү буенча тартып алынган муниципаль мөлкәт төрләренең исемлеген билгеләү;
- 17) муниципаль предприятие һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртү һәм юкка чыгару турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү, шулай ук федераль канунда башкача билгеләнмәгән булса, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хезмәтенә тарифларны кую тәртибен һәм аларны куюны билгеләү;
- 18) Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлекне оештыруда катнашу тәртибен билгеләү;
- 19) жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегенең материал- техник һәм оештыруныбулдыру тәртибен билгеләү;
- 20)Контроль-хисап Палатасын формалаштыру;
- 21)Жирлек Башлыгының отставкага китүе турында карарын кабул итү;
- 22)Районның жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә органнарының сайлап куелган затларының урындагы мәсьәләләрне чишү буенча вәкаләтләрен үтәүне тикшерү;
- 23)Россия Федерациясе Шәһәр төзү кодексына , Жирлекне территориаль планлаштыру документларына туры китереп,Россия Федерациясе Шәһәртөзү кодексына туры китереп башка шәһәртөзү документларын раслау;
- 24)Жирлек территориясендә урамнарга исем кую, исемен алыштыру һәм жирлекнең аерым өлешенә үзгәртү турындагы мәсьәләләрне хәл итү;
- 25)жирлек бюджетыннан территориаль иҗтимагый үзидарә органнарына кирәкле чараларны бүлеп бирүнең шартларын һәм тәртибен билгеләү;
- 26)үзенең массакүләм мәгълумат чараларын оештыру;
- 27)Жирлек Уставын һәм Жирлек Советы карарларын аңлату;
- 28)үзенең эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча Жирлек Советы Регламентын һәм башка карарларны кабул итү;
- 29)Жирлек Советы аппараты турында Кагыйдәнамәне раслау;
- 30) РФ Хөкүмәте -Федераль закон №210-ФЗ 30.12.2004 ел тарафыннан билгеләнгән, комплекслы үсеше коммуналь инфраструктура программаларын раслау ;
- 31)Жирлектә транспорт инфраструктурасы программасын раслау;
- 32)Жирлекнең социаль инфраструктурасы программасын раслау;
- 33) федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануннарына буйсынган муниципаль районнарның сайлап куелган органнарына бирелгән башка вәкаләтләре, шулай ук бу Устав тарафыннан Жирлек Советы компетенциясенә буйсынган башка вәкаләтләре.

2. Жирлек Советы Жирлек Башлыгының,Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесенең аларның эшчәнлегенә нәтиҗәләре,Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлегенә һәм башка Жирлек Башлыгыидарә тармаклары, Жирлекнең жирле үзидарә

органнарының, шул исәптән Жирлек Советы күтәргән мәсьәләләренә чишү турында еллык отчетын тыңлай.

35нче маддә. Жирлек Советының эшләү тәртибе

1. Жирлек Советының эшләү тәртибе бу Устав һәм Жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек Советының төп эш формасы булып аның Жирлек компетенциясенә кагылышлы сорауларны чишә торган утырышлары тора.

3. Жирлек Уставы белән Жирлек Советы утырышларының хокуклылыгы билгеләнә. Әгәр Жирлек Советы утырышында сайлап куелган депутатларның 50 проценттан кимерәгә катнашса, ул хокуклы дип саналмый.

4. Жирлек Советының чираттагы утырышы кирәк булганда, ләкин кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар Жирлек Башлыгы яки Жирлек Советының билгеләнгән депутатларның кимендә өчтән бер өлеше санынча депутатлар төркеме инициативасы буенча чакырыла.

5. Совет утырышлары Жирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Жирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар киләсе утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе белән биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышка – аны үткәргә бер көн кала хәбәрдар булырга тиешләр.

6. Жирлек Советы утырышлары ачык һәм белдереп үткәрелә. Жирлек Советының ачык утырышларында Жирлекнең теләсә кайсы кешесе катнаша ала.

Регламент белән каралган очракта, Жирлек Советы ябык утырышлар үткөрү турында карар кабул итергә хаклы, һәм анда Жирлек Советы чакырган затлар гына, шулай ук кануннарга туры китереп утырышта катнашырга хокукы булган затлар катнаша ала.

7. Жирлек Советының һәрбер утырышы протоколга теркәлә һәм язып барыла. Жыелыш беркетмәсенә жыелышның датасы, үткөрү урыны, үткөрү вакыты турында мәгълумат, каралачак барлык сораулар саналып чыга һәм тавыш бирү нәтижеләрен күрсәтеп барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Жирлек Советы жыелышы беркетмәсенә Жирлек Башлыгы кул куйганнан соң, аның белән Жирлекнең теләсә кайсы кешесе таныша ала.

8. Жирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Жирлек Советы депутаты тавыш бирүгә хокукын үзе башкара. Жирлек Советында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемләп) һәм ябык була ала. Һәр төр тавыш бирүне куллану бу Устав, Жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

36нчы маддә. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруны Жирлек Башлыгы башкара.

2. Жирлек Советы Регламентына туры китереп Жирлек Советы компетенциясенә караган сорауларны алдан карау һәм эзерләү өчен Жирлек Башлыгынан һәм аның урынбасарынан кала депутатлардан Жирлек Советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча даими комитет оештырыла, шулай ук даими һәи вакытлы комиссияләр оештырылырга мөмкин.

3. Муниципаль программаларны, Жирлек Советы карарлары проектларын эзерләү өчен, Жирлеккә кагылышлы әһәмиятле сорауларны тикшерү өчен, Жирлек Советы каршында аның карары буенча депутатлар, Жирлек Башкарма комитеты вәкилләре, ижтимагый оешмалар, организацияләр һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм Жирлек халкы составында, партия фракцияләре, эшче, эксперт һәм башка киңәш итүче төркемнәр оеша ала.

37нче маддә.Жирлек Советының контроль функцияләре тормышка ашыруы

1.Жирлек Советы Жирлек территориясендә бу Уставның кагыйдәнамәләре үтәлешен, Жирлек Советы кабул иткән норматив актлар, Жирлек бюджеты үтәлешен, бюджеттан тыш акчаларны куллану, Жирлекнең үсеш программаларын, Жирлек Башкарма комитеты һәм жирле үзидарәнең башка органнары эшчәнлеген контрольдә тотуны тормышка ашыра.

2. Жирлек жирле үзидарә органнары һәм аларның вазифаи затлары кануннарны, бу Уставны һәм башка муниципль хокук актларын бозган очракта, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы карары нигезендә билгеләнгән фактларны тикшерү өчен депутатлар арасыннан вакытлы контроль комиссияләр оешырга мөмкин.

3. Кануннарға яраклаштырып Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы карары нигезендә Жирлек бюджеты акчаларының максатчан кулланылышын тикшерү (ревизия), муниципаль мөлкәтнең нәтижәле кулланылышын тикшерә ала, шулай ук Жирлек Башкарма комитетының башка финанс-хужалык мәсьәләләрен тикшерү үткәрә ала. Тикшерү (ревизия) үткәргә билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт власте органнарыннан белгечләр, бәйсез аудиторлар жәлеп ителә ала.

4. Жирлек Башкарма комитеты, аның Житәкчесе, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазифаи затлар, канун белән башка нәрсә билгеләнмәгән булса, Жирлек Советы, аның контроль комиссияләре, Жирлек Советы депутаты мөрәҗәгатә буенчасоратып алынган Жирлек Советын житәкләү белән бәйле мәгълуматны бирергә тиеш, ә кануннарны, муниципаль хокук актларын бозу очраklары ачыкланса, житешсезлекләре бетерү өчен һәм гаеплеләре җавапка тарту буенчакичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5.Жирлек Советы Жирлек башлыгының,Жирле башкарма комитеты башлыгын, башкарма комитетка караган башка төр органнарның еллык отчетын тынлый.

6. Жирлек Советы, контроль функцияләрен тормышка ашырганда, Жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкару-күрсәтмә бирү эшчәнлегенә катнашырга хокуклы түгел.

38 нче маддә. Муниципаль район Советына Жирлек вәкиле сайлау

1.Яңа Чишмә муниципаль районы Советына вәкил сайлау Жирле Совет депутатлары арасыннан яшерен тавыш юлы белән сайланыла.

2.Жирлек Советы депутатларның ярытсыннан артыгы тавыш биргән очракта кандидат сайланган булып санала .

39нчы маддә.Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1.Жирлек Советы вәкаләтләре түбәндәге очраklарда вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) Жирлек Советы үз-үзен тарату турында карар кабул иткән очракта;

2) канунда каралган дәлилләр буенча һәм билгеләнгән тәртиптә Жирлек Советы таратылса;

3) Татарстан Республикасы Югары судының Жирлек Советы депутатлар составының хокуксыз булуы турында карары көченә кергәч, шул исәптән депутатлар үзләренең вәкаләтләрен өстеннән төшерсә;

4) федераль кануннарға туры китереп тормышка ашырылган, Жирлекне үзгәртеп корубулган, шулай ук Жирлекне бетергән очракта;

5) Жирлекнең жирле үзидарә статусын югалтып башка жирлек белән кушылганда;

6)Район чикләрен үзгәрү нәтижәсендә булган очракта, сайлаучыларның саны 25 проценттан артып китсә;

7).гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерүче хокук карарларының вакытын бозган очракта ;

2.Жирлек Советы вәкаләтенең вакытыннан алда туктатылуы аның депутатлар вәкаләтләренең туктатылуына сәбәп була.

3.Жирлек Советы вәкаләте вакытыннан алда туктатылган очракта Федераль законнарға нигезләнеп Жирлек Советы составына башка депутатларны сайлап куерга тиеш.

40 ынчы маддә.Жирлек Советыныңүз-үзен тарату турында карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек Советының үз-үзен тарату турында карары Жирлек Башлыгы яки Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан ким булмаган депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителә ала.

2. Үз-үзен тарату турындакарар кабул итү инициативасы күрсәтелә алмый:

1) Жирлек Советын сайланудан соң беренче елы эчендә;

2) Жирлек бюджеты кабул ителгән һәм аның үтөлеше турында отчет расланган вакытта;

3) яңа Жирлек Башлыгын сайлаганчы Жирлек Башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктаткан очракта.

3.Жирлек Советының үз-үзен тарату турында язмача тәкъдиме үз-үзен тарату сәбәпләрен күрсәтергә тиеш, шулай ук аңа үз-үзен тарату сәбәпләрен дәлилләгән материаллар куелырга тиеш.

4.Үз-үзен тарату турында сорауны алдан карап чыгу буенча Жирлек Советы депутатлары санынан комиссия төзелә. Жирлек Советы яки Жирлек Башлыгы карары буенча Жирлек Советының үз-үзен тарату турында мәсьәләсе халык тыңлауларына куелырга мөмкин.

5. Жирлек Советының үз-үзен тарату турында мәсьәләне караудәвамлылыгы Жирлек Советы депутатлары һәм Жирлек халкы тарафыннан үз-үзен тарату инициативасының барлык шартлары һәм жирлекләрен һәр яклап һәм объектив тикшерү мөмкинлегенә гарантия бирергә тиеш.Үз-үзен тарату турында карар үз-үзен тарату инициативасы күрсәтелгән көннән алып ике ай узганнан соң кабул ителә ала.

6. Жирлек Советының үз-үзен тарату турында карары яшерен тавыш бирү юлы белән Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саннарның өчтән ике өлеш тавыш белән кабул ителә.

7.Жирлек Советы тарафыннанүз-үзен тарату турында тәкъдиме кире кагылса, кабат үз-үзен тарату турында инициатива үз-үзен тарату мәсьәләсе буенча тавыш биргән көннән алып бер елдан да иртәрәк була алмый.

41нче маддә.Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1.Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндәге очракларда туктатыла:

1) үлгән очракта;

2)үз теләге буенча отставкага киткәндә;

3) суд тарафыннан хезмәткә яраксыз яки чикле эшкә яраклы дип табылса;

4) суд тарафыннан билгесез юкка чыккан дип яки үлгән дип табылса;

5) аңа карата гаепләү суд карары законлы көченә керсә;

6) Россия Федерациясе чикләренә яшәргә китсә;

7) Россия Федерациясе гражданлыгы бетсә,Россия Федерациясе халыкара килешү катнашучысы -чит дөүләт гражданлыгы бетә, шуңа күрә чит ил гражданынны жирле үзидарә органнарына сайлана ала;

8) сайлаучылар чакыруы буенча;

9) Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса;

10) хәрби хезмәткә алынса яки аны алыштыра торган альтернатив граждандан хезмәтенә алынса;

11) 06.10.2003 елда кабул ителгән “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль канунда билгеләнгән законнарны үтәмәгән очракта.

12) “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль канунда билгеләнгән башка очракларда.

2. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләрен туктату турындагы карары депутат вәкаләтләре туктатылган көннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр бу очрак район Советы сессияләре арасында булса, өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Жирлек Советы депутатының вәкаләте шул матдәнең беренче бүлегенә 9 нчы пункттың каралган өлеше белән вакытыннан алда туктатыла.

4. Бу авылның сайлап куелган органнарыннан депутатлар арасынан булган Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктаткан очракта, әлеге орган бер ай эчендә Жирлек Советы составына башка депутатны сайларга тиеш.

IVнче бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

42нче маддә. Жирлек Башлыгы – Жирлекнең югары вәкаләтле шәхесе

1. Жирлек Башлыгы Жирлекнең югары вәкаләтле шәхесе булып тора.

2. Жирлек Башлыгы Жирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкара.

3. Жирлек Башлыгының рәсми исеме – “Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципал район Тубылгы Тау авыл жирлегенә башлыгы” (текст буенча-авыл башлыгы).

4. Авыл башлыгы шулай ук Яңа Чишмә муниципал район Советы депутаты да булып тора;

5. Авыл башлыгы берүк вакытта авыл жирлеген һәм Башкарма комитетны җитәкли.

43нче маддә. Жирлек Башлыгын сайлау тәртібе

1. Жирлек Башлыгы яңа сайланган Жирлек Советының беренче утырышында Жирлек Советы депутатлары арасынан яшерен тавыш бирү юлы белән Жирлек Советы вәкаләте вакытына сайлана.

Жирлек Башлыгын сайлау Жирлек Советы депутатлары күрсәткән кандидатлар арасынан, шул исәптән Жирлек составына кергән авылларның сайлап куелган органнары, Жирлек халкы, иҗтимагый оешмалар, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә сайлана.

2. Жирле Совет депутатларының яртысыннан артыгы тавыш бирсә авыл Башлыгы сайланды диеп санала.

3. Сайланганнан соң Жирлек Башлыгы түбәндөгечә ант бирә:

“Миңа йөкләнгән авыл Башлыгының зур бурычларын тормышка ашырганда Россия Федерациясе кануннарын һәм Конституциясен, Татарстан Республикасы кануннарын һәм Конституциясен, Жирлек Уставын үтәргә, Жирлек кешеләренең мул тормышын тәэмин итү өчен бөтен белемне һәм көчөмне куярга, кеше һәм гражданин хокукларын сакларга ант итәм”.

44нче маддә. Жирлек Башлыгының статусы

1.Жирлек Башлыгы даими нигездә эшли.

2.Яңа Чишмә муниципаль районы Советына Жирлек башлыгы даими рәвештә сайланса, Жирлек башлыгы эшен даими булмаган килеш башкара.

3. Жирлек Башлыгы үзенең эшчәнлегендә, бу Устав һәм федераль канунга туры китереп, Жирлек Советына һәм Жирлектә яшәүче халык контрольлегендә һәм отчетында тора.

4.Район Башлыгыүзенең эшчәнлеге нәтижеләре турында Район Советына еллык отчетларын тәкъдим итә.

5 Жирлек Башлыгы “Коррупциягә каршы тору турында” 25нче декабрь, 2008нче ел, №273-ФЗ Федераль кануны һәм башка федераль кануннарда билгеләнгән тәртиптә чикләүләр һәм тыюларны сакларга һәм вазифаларын үтәргә тиеш.

45нче маддә.Жирлек Башлыгының вәкаләтләре

Жирлек Башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары белән, дәүләт хакимияте органнары белән, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәттә Жирлек исеменнән эш алып бара, Жирлек исеменнән ышаныч язуыннан башка эш йөртә;

2)Жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек Советы утырышларын җыя һәм аларда рәислек итә;

3) бу Устав белән билгеләнгән тәртиптә, Жирлек Советы кабул иткән хокук актларына кул куя һәм халыкка белдерә, шулай ук Жирлек Советы утырышлары беркетмәләренә кул куя;

4) үзенең вәкаләтләре кысаларында Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокук актлары чыгара;

5) Жирлек Советы эшчәнлегендә җәмәгатьчелек фикерен исәпләү һәм ачыклык булдыру буенча чаралар күрә;

6) халыкны кабул итә, аларның мөрәҗәгәтләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

7) Жирлек Советы утырышларының беркетмәләренә кул куя;

8) Жирлек Советы аппараты эшчәнлеге белән җитәкчелекне тормышка ашыра;

9) Жирлек Советы контроль вәкаләтләренең тормышка ашырылуын килештерә;

10) Жирлек бюджетында каралганча, Жирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү һәм тотуга акчаларны бүлүче булып тора;

11) канунга һәм бу Уставка туры китереп, халыкның үз ирке белән кабул ителгәнкарарларын тормышка ашыру буенча Жирлек Советының хокук актларын кабул итүне оештыра;

12) Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Татарстан территориясендә эшләп килүче башкарма хакимият федераль органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара бәйләнешен булдыра;

13) Жирлек исеменнән дәүләт хакимияте органнары белән, башка муниципаль берәмлекләр белән икътисад һәм иҗтимагый- мәдәният өлкәсендә хезмәттәшлек турында килешүнамәләр һәм килешүләр төзи, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара бәйләнеш турында һәм гамәлләрне килештерү турында килешүнамәләр һәм килешүләр төзи;

14)жирле үзидарә органнарыны тарафыннан Россия Федерациясе субъектлары кануннарыһәм федераль кануннары тарафыннанжирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләре һәм әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча вәкаләтләрне тормышка ашыруны булдыра;

15)жирлек башкарма комитеты эшчәнлеге белән шәхси идарә итү принципларында житәкчелек итә һәм үз вәкаләтләренә кергән жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан вәкаләтләренә башкару өчен шәхси жаваплылык тотат;

16)авыл жирлеге Советы, башка жирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә авыл жирлеге башкарма комитеты исемнән эш йөртә;

17)жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәләше турындагы отчетларны тәкъдим итә;

18)жирлек советы карамагына жирлекнең комплекслы социаль-иқтисадый үсеше планнары һәм программаларының проектларын һәм үтәләше турында отчет тәкъдим итә;

19)жирлек Советына раслауга Башкарма комитетның структурасы проектын кертә, хезмәткәрләренң иң чик саны һәм хезмәт өчен түләү фонды белән билгеләнгән структурасы нигезендә жирлек башкарма комитетының штат расписаниесен раслый;

20)жирлек башкарма комитетының муниципаль һәм башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тотат, аларга карата кызыксындыру чаралары һәм дисциплинар жаваплылык чаралары куллана;

21)авыл жирлеге башкарма комитеты Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итә, аларны үтәү өчен шәхси жаваплылык тотат; заказларны тормышка ашыру нигезендә һәм үтәү белән тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

22)жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча актлар, шулай ук жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар бастырып чыгара;

23)Жирлек Советы жирлек советына үз эшчәнлеге һәм жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеге турында хисап бирә;

24)авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеге турында халыкка даими хәбәр итә, жирлек башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданнырны кабул итүне оештыра, айга кимендә бер тапкыр гражданнырны кабул итә, гражданнырның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

25)авыл жирлеге мәнфәгатьләрен дәүләт һәм башка органнарда тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, жирлек башкарма комитеты исемнән судка гариза бирә, ышаныч кәгазе бирә;

26)федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлек башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләренә, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек башлыгы вәкаләтләренә кертә.

46нчы маддә. Жирлек Башлыгы Ярдәмчесе

1.Жирлек Башлыгы тәкъдиме буенча Жирлек Советы тарафыннан депутатлар арасыннан Жирлек Башлыгы ярдәмчесе сайлана.

2.Жирлек Советы депутаты Жирлек Башлыгы ярдәмчесе булып, аны сайлау өчен Жирлек Советы яшерен тавыш биргән булса, сайланган дип санала.

3.Жирлек Советы депутаты Жирлек Башлыгы ярдәмчесе булып, аны сайлау өчен Жирлек Советы депутатларының яртыдан артык өлеше тавыш биргән очракта, сайланган дип санала.

4.Жирлек Башлыгы ярдәмчесе -Жирлек Советы Рәисе ярдәмчесе, Жирлек Советы Регламенты билгеләгән вазифаларны бүлү белән туры китергән функцияләренә, Жирлек Башлыгы йөкләмәләрен башкара, ә ул вакытлыча булмаган очракта (авыру яки ялы сәбәпле) яки ул үз вазифаларын башкара алмаган очракта яки вакытыннан алда вәкаләтләре туктатылганда, Жирлек Башлыгы вазифаларын башкара.

5.Жирлек Башлығы ярдәмчесе –Жирлек Советы Рәисе ярдәмчесе үзенең вәкаләтләрен даими нигездә тормышка ашыра.

6. Жирлек Башлығы ярдәмчесе –Жирлек Советы Рәисе ярдәмчесе вәкаләтләре вакытыннан алда бу Уставның 40нчы маддәсендә каралган нигездә вакытыннан алда туктатыла.

7.Жирлек Башлығы ярдәмчесе -Жирлек Советы Рәисе ярдәмчесе Жирлек Башлығы инициативасы буенча кабул ителгән Жирлек Советы карары белән яки Жирлек Советы депутатлары арасынан өчтән бер өлешеннән ким булмаган төркемнең таләбе буенча теләсә кайсы вакытта вазифасыннан чакыртып алына ала. Жирлек Башлығы ярдәмчесен чакыртып алу турында карар Жирлек Советы депутатлары арасынан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

47нче маддә. Жирлек Башлығы вәкаләтләренең вакытыннан алда туктатылуы

1.Жирлек Башлығы вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндәге очрақларда туктатыла:

- 1) үлгән очрақта;
- 2) үз ризалагы белән отставкага китсә;
- 3) федераль кануннарға яраклаштырып отставкага жиберелсә;
- 4)гамәлдәгекануннарға туры китереп вазифасыннан баш тартса;
- 5)суд карары нигезендә эшкә яраксыз яки өлешчә эшкә яраклы дип табылса;
- 6)суд тарафыннан билгесез юкка чыккан дип яки үлгән дип табылса;
- 7)аңа карата гаепләү суд карары законлы көченә керсә;
- 8) Россия Федерациясе чикләренә яшәргә китсә;
- 9)Россия Федерациясе гражданлыгы бетсә,Россия Федерациясе халыкара килешү катнашучысы -чит дөүләт гражданлыгы бетә, шуңа күрә чит ил гражданыны Жирлекнең жирле үзидарә органнарына сайлана ала, чит дөүләт гражданлыгын яки торырга рөхсәт алса;
- 10) сайлаучылар тарафыннан чакыртылып алынса;
- 11) сәламәтлеге буенча Жирлек Башлығы вәкаләтләрен башкара алмауы турында суд тәртибендә билгеләнсә;
- 12) жирлекнең "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә, шулай ук жирлекнең бетерелгән очрақта;
- 13)жирлек статусын югалту, аның белән бәйлә рәвештә, муниципаль берәмлек статусын югалтканда;
- 14) Жирлекнең чикләрен үзгәрү нәтижәсендә булган очрақта, сайлаучыларның саны 25 проценттан артып китсә.
- 15)гражданнырның турыдан-туры ихтыяр белдерүләре юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актыны чыгару срогын бозу;
- 16)"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә үтәмәү.

2.Бу маддәнең 1нче пунктында күрсәтелгән дәлилләр буенча, Жирлек Башлығы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очрақта, яңа Жирлек Башлығын сайлау Жирлек Советының яқындагы утырышында башкарыла.

3. Жирлек Башлығы вәкаләтләре вакытыннан алда Жирлек Советы вәкаләтләре тәмамлануга кимендә алты ай кала туктатылган очрақта,яңа Жирлек Башлығын сайлау Жирлек Советы карары буенча үткәрелмәскә мөмкин.

Үнче бүлек.Жирлек Башкарма комитеты

48нче маддә.Жирлек Башкарма комитеты-Жирлек жирле үзидарәсенәң башкаручы-житәкчелек итүче органы

1.Жирлек Башкарма комитеты-Жирлек жирле үзидарәсенәң башкаручы-житәкчелек итүче органы булып тора.

2. Район Башкарма комитетының рәсми исеме – “Яңа Чишмә муниципаль районы Тубылгы Тау авыл жирлегә Башкарма комитеты” (текст буенча Жирлек Башкарма комитеты).

3. Жирлек Башкарма комитеты Жирлек Советы белән хисаплашырга һәм контрольле булырга тиеш.

4. Жирлек Башкарма комитетның герблы мөһерә һәм үзенәң атамалары һәм билгеләнгән үрнәктәге бланклары бар.

5. Жирлек Башкарма комитетыәшчәнлеген оештыруга тотылган акча Россия Федерациясе чыгымнар классификациясенә туры китереп район бюджетында аерым юл белән карала.

49нчы маддә. Жирлек Башкарма комитеты структурасы

1.Жирлек Башкарма комитеты структурасы Жирлек Советы тарафыннан Жирлек Башкарма комитеты Житәкчелек тәкъдим итүе буенча раслана.

2. Жирлек Башкарма комитеты структурасына Жирлек Башкарма комитеты Житәкчелек, аның урынбасарлары, Башкарма комитетның өлкә (функциональ) һәм территорияль органнары керә.

50нче маддә. Жирлек Башкарма комитеты вәкаләтләре

Жирлек Башкарма комитеты:

1)планлаштыру, бюджет, финанслар һәм хисап өлкәсендә:

- Жирлек бюджеты проектын, Жирлекнең ижтимагый-икътисад үсешенәң комплекслы программаларын һәм план проектларын эшләүне тәъмин итә;

- Жирлекнең бюджеты,Жирлекнең ижтимагый-икътисад үсешенәң комплекслы программалары һәм план проектлары үтәләшен оештыра;

- Жирлек бюджеты,Жирлекнең ижтимагый-икътисад үсешенәң комплекслы программалары һәм план проектлары үтәләше турында отчәт әзерләүне тәъмин итә;

- Жирлекнең ижтимагый-икътисад өлкәсенәң торышын характерлаучы статистик күрсәткечләрне туплауны оештыра;

2) Жирлек территориясендә Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә үзенәң вәкаләтләре кысаларында муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә, предприятие, учреждение һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

-Жирлекнең муниципаль милкендә булганмуниципаль мөлкәтбелән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, куллану, идарә итү һәм арендау буенча мәсьәләләрне чишә;

-Жирлек Советы карары билгеләгән очракта, Жирлек Советы раслауына (киләшүенә)милекне тартып алу турында, шул исәптән аны приватизацияләү турында тәкъдимнәрен әзерли һәм кертә ала ;

-муниципаль предприятие һәм учреждениеләр оештыра, аларның эшчәнлегә максатын, шартларын һәм тәртибен билгели, муниципаль учреждениеләрне финанслауны тәъмин итә, муниципаль предприятие һәм учреждениеләрне үзгәртеп кору һәм юкка чыгару мәсьәләләрен хәл итә, аларның житәкчеләрен контракт нигезендә билгели һәм вазифаларыннан азат итә;

- муниципаль милектә булмаган предприятие һәм оешмалар белән Жирлекнең ижтимагый-иқтисад үсешендә хезмәттәшлек турында килешү төзи; Жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формаларын булдыруга булышлык итә; уставын раслый

- муниципаль заказларны формалаштыра, урнаштыра, муниципаль заказларның үтәлешен тормышка ашыра, бу эшләргә каралган Жирлекнең үзенең материал һәм финанс чараларын кулланып Бирлек кирәк-яраклары өчен эшләргә заказ бирүче була;

- кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

- федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләр сыйфатына бәйсез бәя бирүне оештыру өчен шартлар тудыра;

3) территорияль планлаштыру, жирне һәм башка табигать ресурсларын куллану, әйләнә-тирә мохитны саклау өлкәсендә:

- Жирлек Советы раслауына Жирлекне территорияль планлаштыру документлары проектларын, башка төзелеш документациясен әзерли һәм кертә һәм тормышка ашыруны тәэмин итә;

- Жирлек территориясендә тормышка ашырыла торган төзелеш эшчәнлеген тәэмин итүнең мәғлүмат системасын кертүне тормышка ашыра;

- Жирлекнең муниципаль милкендә булган жирләрнә рациональ куллану һәм саклауны планлаштыру һәм оештыруны тормышка ашыра;

- Жирлек территориясендә урнашкан жирләрне, канунда билгеләнгән тәртиптә, бирә, шул исәптән сатып алу юлы белән тартып ала;

- әйләнә-тирә мохитны саклау буенча жирлекарахахарактердагы чаралар оештыра;

- халыкка экологик хәл турында мәғлүмат бирә, предприятиеләр, оешмалар һәм учреждениеләрнең әйләнә-тирә мохитказыян китерүче табигатьтән файдалану турында кануннарны боза торган гамәлләре турында тиешле органнарға хәбәр итә;

4) төзелеш, транспорт һәм элементә өлкәсендә:

- торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын тәкъдим итә.

- халыкны элементә хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар булдыруны тәэмин итә;

5) авыл хужалыгын һәм эшқуарлыкны үстерү өлкәсендә;

- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

6) халыкка торак-коммуналь ,көнкүреш,сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спортны үстерү,жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтлөндөрү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру өчен шартлар тәэмин итә

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;

- жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру өлкәсендәге муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларны энергетика тикшерүләре үткөрүне оештыра һәм энергияне саклау һәм энергияне сак тоту турында законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

- жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү муниципаль программасын эшли һәм гамәлгә ашыра.

7) төзеклэндерү өлкәсендә:

-көнкүреш калдыклары һәм чүп-чар жыюны һәм чыгаруны оештыра;

-авыл жирлеге территориясен төзеклэндерү кагыйдәләрен, шул исәптән биналарны (торақ йортларны да кертеп), корылмаларны һәм жир участкаларын карап тоту таләпләрен, тиешле Биналарның һәм корылмаларның тышкы кыяфәтенә, тышкы фасадларына һәм киртәләренә карата таләпләренә, төзеклэндерү һәм аларны үтәү буенча эшләр исемлеген, биналарның милекчеләренә (биналарның) һәм корылмаларның тирә-як территорияләрен төзеклэндерүдә катнашу тәртибен билгеләүне раслый.; жирлек территориясен төзеклэндерү (территорияләренә яшеллэндерү, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту), шулай ук жирлекнең торақ пунктлары чикләрендә урнашкан махсус сакланылучы табигать территорияләре урманнардан файдалану, саклау, яңадан торгызу;

-торақ пунктларда гражданның яшәү мәйданнары һәм башка территорияләренә исем бирү, йортларны нумерацияләүне билгеләү, урамнарны яктыртуны оештыру һәм урам исемнәре һәм йортлар номерлары белән күрсәтмәләр кую күздә тотыла;

-жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү муниципаль программасын эшли һәм гамәлгә ашыра.

8) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, Халыкны һәм территорияләренә яклау өлкәсендә

-жирлек территориясендә законнарның, дөүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

-билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судында, жирле үзидарә хокукларын боза торган дөүләт хакимияте органнары һәм дөүләт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына шикаять бирә;

-жирлекнең торақ пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итә;

-муниципаль сайлауларны, жирле референдум әзерләү һәм үткөрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәмин итүне, жирлек депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра һәм материал-техник тәмин итүне гамәлгә ашыра;

- жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыру, спорт, тамаша һәм башка масса күләм иҗтимагый чараларны оештыру белән бәйлә законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

-балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә;

-федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

-дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм аларны тиешенчә куллануны тәмин итә;

-федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисап бирә;

-жирлек Советы карарлары нигезендә, аларга бирелгән аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслар һәм финанс чараларын өстәмә куллануны тәмин итә;

11) башка вәкаләтләр:

жирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәмин итүне гамәлгә ашыра;

-жирлекнең архив фондларын булдыруны тәмин итә;

-әлеге уставның 6 статьясындагы 1 пунктының 8,9 пунктчаларында каралган жирлектөге мәсьәләләрне хәл итү максатларында гражданны (шул исәптән дежурстволар) жирлек өчен әһәмиятле булган эшләрне (шул исәптән дежурстволарны) ирекле рәвештә башкаруга жәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткәргәнә оештыра;

жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне, законнар, әлеге устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек советы яисә башка жирле үзидарә органнары вәкаләтләрәнән тыш гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет жирле әһәмияткә ия булмаган мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне тормышка ашыра:

-жирлек музейлары булдыра;

-авыл жирлегендә нотариуст булмаган очракта закон нигезендә нотариаль эшләрне башкаруга;

-опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне тормышка ашыруда катнаша;

- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын тормышка ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә миллиәтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

-жирлек территориясендә чараларны оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

-муниципаль Янғын сагы булдыра;

-туризм үсешә өчен шартлар тудыра;

-кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыра һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтә;

-инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә".

-федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләр сыйфатына бәйсез бәя бирүне оештыру өчен шартлар тудыра;

- социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданны торак урыннары тәкъдим итә.

3. Жирлекнең башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә авыл жирлегә башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) жирле үзидарә органнарына бирелгән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру буенча региональ дәүләт контролен (күзәтчеләген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольнең нәтижеләгә мониторингын оештыру һәм үткәргү, уздыру күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда, Россия Федерациясе субъектларының законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре, мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә, жирлек башкарма комитеты органнарына йөкләнгән булырга мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләргә тикшерүгә оештыруга һәм уздыруга бәйлә мөнәсәбәтләргә карата "дәүләт контролен (күзәтчеләген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкәрләргә хокукларын яклау турында" 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

Үнчүбүлек. Башка жирле үзидарә органнары. Жирле үзидарә органнарының үзара эшчәнлегә

51 нче матдә. Жирлекнең ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең ревизия комиссиясе жирле үзидарәнең даими эшләүче, коллегияль органы булып тора.

2. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәистән һәм ике әгъядан тора.

Жирлекнең ревизия комиссиясе рәисе вазыйфасы муниципаль вазыйфа булып тора.

Жирлекнең эш һәм оештыру тәртібе, ревизия комиссиясенең вәкаләтләре "Россия Федерациясе субъектлары һәм муниципаль берәмлекләргә контроль-хисап органнары эшчәнлегенең гомуми принциплары турында" 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы федераль законнар, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль законнар, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, жирлекнең Ревизия комиссиясе турындагы Нигезләмә белән билгеләнә, белән расланган авыл жирлегә Советы, башка муниципаль норматив хокукый актлар белән расланган.

Федераль законнар белән билгеләнгән очракларда һәм тәртіптә жирлекнең ревизия комиссиясен оештыруны һәм эшчәнлеген хокукый жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

52 нче маддә. Жирлек Советының, Жирлек Башлыгының һәм Жирлек Башкарма комитетының үзара мөнәсәбәтләренең нигезе

1. Бу Кагыйдәнамәдә билгеләнгән вәкаләтләргә бүлү белән туры китереп, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы һәм Жирлек Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль рәвештә башкара.

2. Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты кануннарда, бу Устав белән билгеләнгән формада Жирлекнең икътисади һәм ижтимагый үсеше процессы белән нәтижәле идарә итү максатыннан һәм аның халкы ихтыяжларыннан чыгып үзара бәйләнештә булырга тиеш.

3. Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты бер-берсенә кабул ителгән хокук актларын кул куелганнан соң жиде көн эчендә жибәрәләр.

4. Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы Жирлек Башкарма комитетына Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесенә, Жирлек Башкарма комитетының башка вазифаи затларына хокук актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки өстәмәләргә керту турында тәкъдимнәр белән мөрәжәгать итергә хокуклы, шулай ук суд тәртібендә аларга шикаять белдерергә хокуклы.

5. Район Башкарма комитеты Житәкчесе Район Советына, Район Башлыгына Район Советы, Район Башлыгы хокук актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки өстәмәләр керту турындатәкъдимнәр белән мәрәжәгать итергә, шулай ук суд тәртибдә аларга шикаять белдерергә хокуклы.

6. Жирлек белән жирле үзидарә органнарының эшчәнлеген Жирлек Советы билгели.

53нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасында каршылыкларны чишү

Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен тормышка ашыру буенча каршылыкларкиләшү яки суд тәртибдә чишелә.

VII нче бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

54нче маддә. Жирлекнең Сайлау комиссиясе

1. Сайлау системасын муниципаль сайлаулар, жирле референдум әзерләү һәм үткөрү, депутатны, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасын, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү оештыра.

2. Жирлекнең сайлау комиссиясе жирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган булып тора.

3. Жирлекнең сайлау комиссиясе Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан төзелә.

4. Жирлек сайлау комиссиясенең вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

5. Жирлекнең сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокукы белән 5 әгъза составында формалаша.

6. Жирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү Россия Федерациясе бюджеты чыгымнарын классификацияләү нигезендә жирлек бюджетында аерым юл белән күздә тотыла.

7. Жирлек сайлау комиссиясенең вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре Федераль сатып-алулар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, жирлек сайлау комиссиясенең жирлек Советы тарафыннан расланган Нигезләмә белән җайга салына. Жирлек Советы мәрәжәгәте нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча сайлау комиссиясенең вәкаләтләре территорияль сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

VIII нче бүлек. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының һәм муниципаль органнары эшчәнлегенең гражданлык-хокук һәм финанс нигезләре

55 нчы маддә. Юридик шәхес хокукына ия булган Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм муниципаль органнар

1. Федераль кануннарга һәм әлеге Уставка туры китереп, юридик шәхес хокукы Жирлек Советына һәм Жирлек бирелә.

2. Жирлек Советы карары белән шулай ук Башкарма комитет структуралары белән туры китереп, аның аерым органнарына бирелә.

56 нчы маддә. Юридик шәхес буларак Жирлекнең жирле үзидарә органнары

1.Жирлек исеменнән Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе мөлкәт һәм башка хокук һәм бурычларны ала һәм тормышка ашыра ала, судта ышанычнамәдән башка чыгыш ясый ала.

2. Жирлек Башлығы мөлкәт һәм башка хокук һәм бурычларны ала һәм тормышка ашыра ала, Жирлек Советы, Жирлек Башлығы, депутатлар эшчәнлеген оештыруга юнәлтелгән Жирлек бюджеты акчаларыннан файдаланганлыктан, шулай ук Жирлек Советына беркетелгән муниципаль мөлкәттән файдаланганлыктан судта ышанычнамәдән башка чыгыш ясый ала.

57нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

1.Жирлекнең жирле үзидарә органнарын тотуга чыгымнарын финанслау барытик Жирлек бюджетының үзенең керем хисабына гына тормышка ашырыла.

IXнче бүлек. Жирлек башлығының һәм Жирлекнең муниципаль вазифаларын башкаручы башка шәхесләрнең ижтимагый һәм башка гарантиеләре

58 нче маддә. Даими эшләүче Жирлек Башлығы һәм аның урынбасары эшчәнлекләренең ижтимагый һәм башка гарантиеләре

Жирлек башлығы һәм башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенең социаль һәм бүтән гарантияләре "Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында" 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы һәм жирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

59нчы маддә. Жирлек Советы депутатының, башка дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең эшчәнлегенең ижтимагый һәм башка гарантиеләре

1. Азат ителмәгән нигездә эшләүче авыл жирлегә Советы депутаты жирлек советы һәм аның органнары утырышларында катнашу дәверендә жирлек Советы йөкләмәләрен үтәү өчен гамәлдәге законнарда каралган акчалата компенсация һәм башка түләүләр түләнә.

2.Үзенең вәкаләтләрен азат ителеп башкаручы Жирлек Башлығы урынбасарына, Жирлек Башлығы вазифаларын башкарганда, бу Кагыйдәнамәдә каралганча, Жирлек Башлығының айлык акчалата түләү күләменең 90% күләмендә акча түләү каралган.

3.Кануннарга,Жирлек Советы карарларына яраклаштырып, Жирлекнең Контроль-хисап Палатасы аудитрларына һәм Районның Сайлау комиссиясе әгъзаларына бу органнарның эшендә катнашкан вакытта акчалата түләү каралган.

60нчы маддә. Жирлек Башлығы, Жирлек Советы депутатларының иминлеге гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатлары, шул исәптән Жирлек Башлығы хокукларын, аларны жинаять һәм административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, төнтү оештырганда, сорау алганда, аларга карата жинаять- процессуаль һәм административ – процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатка карата, аның эш бүлмәсен, багажын, шәхси һәм эш транспорт чараларын, язышу, кулланган элемент чараларын, аңа кагылышлы документларны тикшерү буенча оператив- эшләр чаралары үткәргәндә, гарантияләү федераль кануннар белән билгеләнә.

2.Кануннарга яраклаштырып,Жирлек Советы депутаты тавыш биргәндә әйтелгән фикер, позиция өчен, аның Жирлек Башлығы статусына туры килгән башка

гамәлләре, шул исәптән аның вәкаләтләре беткәнче, жинаять һәм административ җаваплылыкка тартыла алмый. Бу кагыйдәнамә Жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсетү, яла ягу һәм башкафедераль кануннар белән җаваплылыкка тарту каралган тәртип бозулар булган очрақларга карамый.

Хнчы бүлек. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең җаваплылыгы

61нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең җаваплылыгы

Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләр федераль кануннарга туры китереп, Жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затларалдында җаваплы булалар.

62нче маддә. Жирле үзидарә органнары Жирлек Советы депутатларының Жирлек халкы алдында җаваплылыгы

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары, Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән Жирлек Башлыгының әлеге депутатның Жирлек халкы алдында җаваплылыгы аны сайлаган халык ышанычын югалту нәтижәсендә башлана.

2. Ышаныч югалткан депутат, шул исәптән сайлап куелган орган депутаты буларак Жирлек Башлыгы бу Кагыйдәнамә һәм Жирлек Уставына яраклаштырып, шул жирлекнең сайлаучылары тарафыннан чакыртып алына ала.

63нче маддә. Жирлекнең сайлап куелган органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең дәүләт алдындагы җаваплылыклары

1. Федераль кануннарга туры китереп, Жирлек Советының, Жирлек Башлыгының дәүләт алдындагы җаваплылыгы Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституция кануннарын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы кануннарын һәм бу Уставны бозган очракта чыгарылган суд карары нигезендә башлана, шулай ук Жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә тормышка ашырмаган очракта башлана.

2. Азат ителмәгән нигездә эшләүче авыл жирлегә Советы депутаты, жирлек башлыгы вазыйфасыннан читләштерү һәм вазифасыннан азат ителү тәртибе "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль закон белән билгеләнә.

64нче маддә. Жирлекнең сайлап куелган органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең физик һәм юридик затлар алдындагы җаваплылыгы

Жирлекнең сайлап куелган органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең физик һәм юридик затлар алдындагы җаваплылыгы федераль кануннар белән билгеләнгән тәртиптә башлана.

Хінче бүлек. Жирлекнең муниципаль хокук актлары

65 нче маддә. Жирлекнең муниципаль хокук актлар системасы

1. Жирлекнең муниципаль хокук актлар системасына керәләр:

1) Жирлек Уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокук актлары;

2) Жирлек Советының норматив һәм башка хокук актлары;

3) Жирлек Башлыгының, жирле үзидарә органнарының дәүләт хезмәтендәге затлары һәм башка органнарның бу Устав белән каралган норматив һәм башка хокук актлары.

2. Жирлек Уставы һәм жирле Референдумда кабул ителгән карар килеш ясалган хокук актлары муниципаль хокук актлар системасында югары юридик көчкә ия булган актлар булып тора, туры көчкә ия һәм бөтен Жирлек территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокук актлары бу Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокук актларына каршы килергә тиеш түгел.

3. Жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәге затлары һәм органнары кабул иткән муниципаль хокук актлары бөтен Жирлек территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актлар жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан тиешле муниципаль хокукый актны гамәлгә ашырган, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның-жирле үзидарә органнарының яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеген үзгәртү яисә аларның вәкаләтләре исемлеген үзгәртелгән яисә аларның гамәли көче юкка чыгарылырга мөмкин, тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) яисә бастырып чыгару моментларына суд тарафыннан кертелгән; ә шулай ук жирле үзидарә эшен федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы).

Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актның көче Россия Федерациясе законнары нигезендә эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилләр турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән Эшкурлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил каршында тиешле күрсәтмә алынган очракта жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан аны кабул иткән (чыгарган) кичекмәстән туктатыла. Алынган күрсәтмәнең үтәлеше турында жирле үзидарәнең башкарма-боеру органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкурлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көнлек срокта хәбәр итәргә, ә жирле үзидарәнең вәкиллекле органнарына алар тарафыннан карар кабул ителгән көннән өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

5. Норматив характерда булмаган муниципаль хокук акты аны кабул иткән жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәге шәхесе тарафыннан эшмәкәрләрнең хокукларын саклау буенча вәкаләтлекләр турында канунга туры китереп бирелгән Россия Федерациясенең эшмәкәрләрнең хокукларын саклау буенча вәкаләтлекләр буенча канунына туры китереп экспертиза ясала.

6-нчы маддә. Гражданның туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Аерым бер урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләргә чишү турыдан-туры Жирлек халкы тарафыннан жирле референдумда белдерелгән туры ихтыяр белдерү юлы белән тормышка ашырыла.

2. Жирлек халкы тарафыннан туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны тормышка ашыру өчен өстәмә муниципаль хокук акты кабул итү (чыгару) кирәк икән, әлегә актны кабул итү (чыгару), аларның компетенцияләренә кергән Жирлекнең жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәге шәхесе, референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергәннән соң 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокук актын әзерләү һәм (яки) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш.

3.Жирлек халкы тарафыннан туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны тормышка ашыру өчен кирәкле булган муниципаль хокук актын бастырып чыгару сроклары бозылу,Жирлек Башлыгын чакыртып алу,Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесенә контракт нигезендә тормышка ашырылган вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга яки Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга жирлек булып тора.

67нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләр тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокук актларының төрләре

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләр аларга йөкләтелгән вәкаләтләрен башкарганда түбәндәге муниципаль хокук актлары чыгаралар:

1) Жирлек Советы- Жирлек Советы карарлары;

2) Жирлек Башлыгы- Жирлек Башлыгы карарлары һәм әмерләре;

2. Жирлекнең жирле үзидарә дәүләт хезмәтендәге башка шәхесләр үзләренә вәкаләтләре кысаларында, аларның статусын билгеләүче бу Устав белән, башка муниципаль хокук актлары белән билгеләнгәнчә, әмерләр һәм боерыклар чыгаралар.

68нче маддә.Муниципаль хокук актларын әзерләү

1.Муниципаль хокукый актлар проектлары авыл жирлеге башлыгы, жирлек Советы депутатлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре,Яңа Чишмә районы прокуратурасы, шулай ук жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан кертелә ала.

2.Татарстан Республикасы Яңа Чишмә районы прокуроры үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү зарурлыгы билгеләнгәндә муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, юкка чыгару яки кабул итү турында тәкъдимнәр кертәргә хокуклы

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документларның исемлеге һәм формасы тиешенчә жирлек Советы Регламенты, жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Эшкарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар проектлары жирле үзидарә органнары тарафыннан тәртиптә башкарыла торган Жайлау йогынтысын бәяләргә тиеш , Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә билгеләнгән муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән.

69нчы маддә.Жирлек Советының хокук актлары

1.Жирлек Советы, аның компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча,Жирлек территориясендә үтәләргә тиешле кагыйдәләрен билгели торган карарлар кабул итә, Жирлек Башлыгын отставкага жиберү турында карар кабул итә, шулай ук Жирлек Советы Регламентын һәм Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар һәм Федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануннары, Жирлек Уставы белән аның компетенциясенә караган башка сораулар буенча карарлар кабул итә.

2.Жирлек Советы карарлары бу Кагыйдәнамә, кануннар билгеләгән очраклардан кала, билгеләнгән Жирлек Советы депутатлары санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3.Жирле салым һәм жыюларны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, Жирлек бюджеты акчаларын тотуны тормышка ашыруны күздә тоткан Жирлек Советы карарлары Жирлек Советы тикшерүенә Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе инициативасы

буенча яки аның бәяләмәсе булганда кертелә ала. Күрсәтелгән бәяләмә Жирлек Советына Жирлек Башкарма комитетына проект карары тапшырылгач утыз көн эчендә тапшырыла.

4.Жирлек Советы карарлары Жирлек Башлығы тарафыннан аларны кабул иткәннән соңөч көн эчендә имзалана һәм бу Уставта билгеләнгән тәртиптә бастырылып чыгарыла(халыкка житкерелә).

70нче маддә.Район Башлығының хокук актлары

Жирлек Башлығы канунда,бу Уставта, Жирлек Советы карарларында билгеләнгәнчөүзенең вәкаләтләре кысаларында, Жирлек Советы аппараты, Жирлек Башлығы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокук актлары чыгара, Жирлек Башлығының карарларына һәм боерыкнамәләренә кул куя.

Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесеканунда, бу Уставта, Жирлек Советы карарларында билгеләнгәнчөүзенең Жирлек Башкарма комитеты вәкаләтләре кысаларында,Жирлек жирле үзидарә органнарына федераль кануннар һәм Татарстан Республикасы кануннары белән тапшырылган дөүләт вәкаләтлекләрен тормышка ашыру белән бәйле булган карарлар кабул итә, шулай ук Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча боерыклар чыгара.

71нче маддә. Муниципаль хокук актларының басылып чыгу һәм гамәлгә керү тәртибе

1.Жирлек Советы карарлары, карар белән башка нәрсә билгеләнмәгән булса, Жирлек Башлығы аларга кул куйгач, 10 көн узганнан соң үз көченә керә.

Жирлек Советының салым һәм жыюлар турындагыхокук актлары Россия Федерациясе Салым кодексына туры китереп үз көченә керә.

Жирлек Советының Район Уставын кабул итү һәм бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары федераль кануннарда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек Башлығының, Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесенең,жирле үзидарә дөүләт хезмәтендәге затларның хокук актлары, бу актлар белән башка нәрсә каралмаса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм гражданин хокукларына, ирегәнә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль хокук актлары, аларны рәсми рәвештә бастырып чыгарганнан соң(халыкка житкерелгәннән соң) үз көченә керә.

4. һәр муниципаль хокук актының реквизиитлары булырга тиеш: исеме, кул кую көне (Жирлек Советы кабул иткән хокук актларына –Жирлек Советы кабул иткән көн), регистрация номеры, хокук актына кул куйган дөүләт хезмәтендәге затның исеме.

5. Жирлек Советының, федераль кануннар белән аларны тарату чикләнгән муниципаль хокук актларыннан кала, Жирлек Советы, Жирлек Башлығы,Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе тарафыннан кабул ителгән Жирлек бюджеты турындагы карары, аның үтәләше турында отчёты, жирле салым һәм жыемнарны билгеләү турында, Жирлек Советы Регламенты турында, башка норматив хокук актлары кул куелганнан соң жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга(халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Рәсми рәвештә, жирле референдумны билгеләү турында, Жирлек чикләрен үзгөтү һәм үзгөртеп кору мәсьәләләре турында, Жирлек Башлығын һәм аның урынбасарын сайлау турында,Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесеһәм аның урынбасарларын сайлау турында һәм канунга туры китереп башка норматив булмаган хокук актлары басылып чыгарга(халыкка житкерелергә) тиеш.

7.Норматив булмаган хокук актлары, кануннарга һәм бу Уставка туры китереп рәсми рәвештә бастырып чыгару(халыкка житкерелү) мөһим булмаганлыктан, аны

чыгарган Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәгә затлар чыгарган карар буенча бастырылып(халыкка житкерелә) чыгарыла ала.

8. Бастырып чыгарганда(халыкка житкерелгәндә)муниципаль хокук актларының реквизитлары күрсәтелә.

9.Муниципаль норматив һәм норматив булмаган хокук актларын рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) хокук акты текстын “Яңа Чишмә”район гәжитендә, яки хокук акты текстын Татарстан Республикасы хокук мәгълумат рәсми порталында бастырып чыгару аша тормышка ашырыла.

Рәсми сайтта бастырып чыгарудан(халыкка житкерүдән) тыш муниципаль норматив һәм норматив булмаган хокук актлары Яңа Чишмә муниципаль районының рәсми сайтында,Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләр Порталында урнаштырыла ала.

10. Муниципаль хокук актларын бастырып чыгарган вакытта массакуләм басма мәгълумат чарасының чыгу вакыты күрсәтелергә тиеш.

11. Кеше һәм гражданин хокукларына, ирегәнә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль хокук актлары, жирле үзидарә органнарының һәм муниципаль предприятие һәм учреждение хокук статусларын билгели торган хокук актлары Жирлек Башлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы юстиция Министрлыгына Татарстан Республикасы норматив хокук актларының регистрына кертү өчен юнәлтелә.

XII нче бүлек.Жирлекнең икътисади нигезе

72 нче маддә. Жирлекнең икътисади нигезе

Жирлекнең икътисади нигезен Жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт, Жирлек бюджеты акчасы, шулай ук Жирлекнең мөлкәт хокуклары төшкил итә.

73 нче маддә. Жирлекнең муниципаль мөлкәте

1. Муниципаль берәмлекләрнең милкендә була ала:

1)әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2)Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль кануннар белән билгеләнгән очрактарда жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән башкару өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук әлегә Уставның 15нчы маддәсе 4нче пунктында каралган тәртиптә аларгажирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән башкару өчен билгеләнгән мөлкәт;

3)Жирлек Советы Карары белән туры китереп жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә вазифаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятие һәм учреждение эшчеләренең эшчәнлеген тәэмин итү өченбилгеләнгән мөлкәт;

4)жирле үзидарә органнарына федераль кануннар беләнкирәкле мәсьәләләрне чишү өчен аларны чишү хокукы бирелгән мөлкәт, һәм алар әһәмиятле булган мәсьәләләргә карамаган очракта;

5)Жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрне хәл итү өчен 14 статьяның 3 һәм 4 өлешләре, 16 статьясындагы 3 өлеше һәм әлегә Федераль законның 16.2 статьясындагы 2 һәм 3 өлешләре, шулай ук әлегә Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 1.1 өлешләре нигезендә жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт.

2. Муниципаль берәмлектә әлегә статьяның 1 өлеше таләпләренә туры килми торган милеккә хокук барлыкка килгән очрактарда әлегә мөлкәт милекне максатчан билгеләнүне (үзгәртүне) яисә читләштерергә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

74нче маддә. Жирлекнең муниципаль мөлкәтенә ия булу, аны куллану һәм аннан файдалану

1.Жирлекнең жирле үзидарә органнары, әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә, вәкаләтләрне чикләүне исәпкә алып, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль кануннарга һәм аларга туры китереп кабул ителгән норматив – хокук актларына туры китереп, Жирлек исемнән мөстәкыйль рәвештә муниципаль мөлкәткә ия булалар, аны кулланалар һәм файдаланалар.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне вакытлыча яки даими куллануырга физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дөүләт власте органнарына, һәм башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнарына бирергә хокуклы, тартып алырга, федераль кануннарга туры китереп башка килешүләр ясарга хокуклы.

3.Жирлекнең жирле үзидарә органнарыРоссия Федерациясе Хөкүмәте башкарма властеның федераль органы вәкаләтлеге билгеләгән тәртиптә муниципаль мөлкәтнең реестрларын алып бара.

75нче маддә. Муниципаль предприятие, учреждение һәм хужалык жәмгыятьләре

1.Жирлекнең жирле үзидарә органнары әлеге Устав белән билгеләнгән үзләренең вәкаләтләре кысаларында муниципаль предприятие һәм учреждениеләр төзи, үзгәртеп кора һәм бетерә ала,шул исәптән әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча вәкаләтләрне башкару өчен кирәк булган муниципальара хужалык жәмгыятьләре төзүдә катнаша ала.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр эшчәнлегенә максатларын,шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, әлеге предприятие һәм учреждение житәкчеләрен вазыйфаларына билгели һәм вазыйфаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеге турындагы хисапларны әлеге Уставта каралган тәртиптә тыңлый.

3.Жирлекнең жирле үзидарә органнары Жирлек исемнән муниципаль учреждениеләрнең бурычлары буенча субсидиар жавап бирәләр һәм федераль кануннар билгеләгән тәртиптәаларның үтәлүен тәмин итәләр.

76 нчы маддә. Жирлекнең муниципаль мөлкәтен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1.Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль кануннарга туры китереп Жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2.Муниципаль мөлкәтнекуллану һәм хосусыйлаштырудан кергән керем Жирлек бюджетына керә.

77 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының муниципальмилектә булмаганмуниципальпредприятие, учреждение һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Жирлекнең жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган муниципаль предприятие, учреждение һәм оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль кануннар белән башка нәрсә билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзелә.

XIII нче бүлек. Жирлекнең финанс нигезе

78 нче маддә. Жирлекнең бюджеты

1.Жирлекнең үз бюджеты бар.

2.Жирлек бюджеты Жирлек Советы тарафыннан муниципаль хокук акты формасында эшләнә һәм раслана.

3.Жирлек бюджетында жирле үзидарә органнарының Жирлек өчен әһәмиятле булган мәсьәләләренә чишү буенча вәкаләтләрен тормышка ашыруга юнәлтелгән чыгымнары аерым күздә тотыла, һәм Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль кануннар белән аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан тормышка ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләре, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр хисабына тормышка ашырылган Жирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым күрсәтелә.

4.Жирлек жирле үзидарә органнары федераль кануннар һәм аларга туры китереп кабул ителгән Россия Федерациясенә Башка норматив- хокук актлары билгеләгән тәртиптә дәүләт властының федераль органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт органнарына Жирлек бюджеты үтәләше турында отчет тапшыралар.

79 нчы маддә. Жирлектә бюджет процессы

1.Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәләшен контрольдә тоту Жирлек жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә башкарыла.Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль кануннар һәм алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы кануннарына туры китереп тормышка ашырыла.

2.Жирлек бюджеты проекты, Жирлек бюджетын раслау турында Жирлек Советы карары, аның үтәләше турында еллык отчет, Жирлек бюджетының үтәләше барышы турында квартал отчеты һәм жирле үзидарә органнары муниципаль хезмәткәрләренә, муниципаль учреждение эшчеләренә саны турында, аларны тотуга киткән фактик чыгымнарын күрсәткән мәгълумат рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

3.Жирлек Советының жирле салымнар турында муниципаль хокук актларына үзгәрешләр кертү турында норматив- хокук актлары, Жирлек Советының Россия Федерациясе бюджет системасының бюджет чыгымнарын үзгәртүгә китерүче бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы алдагы финанс елында һәм планлы вакыт эчендә көченә керүче муниципаль хокук актлары, алдагы финанс елында һәм планлы вакыт эчендә көченә керүче муниципаль хокук актларын Жирлек Советына керткән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4.Жирлек бюджеты проекты өч елга төзелә һәм раслана(алдагы финанс елында һәм планлы чорга).

5. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проекты Жирлекнең ижтимагый-икътисадый үсешен алдан әйтүгә таянып Жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс тормышка ашыру нигезендә төзелә.

6.Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проекты Жирлек Башкарма комитеты билгеләгән Россия Федерациясе Бюджет кодексы, аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Уставка туры китерелгән тәртиптә һәм вакытта төзелә.

7. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проекты түзү түбәндәгеләргә нигезленә:

- Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен билгели торган (бюджет сәясәтенә таләпләр) Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә юлламалары кагыйдәләрендә;

- бюджет сәясәтенә һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләрендә;

- Россия Федерациясенә таможня –тариф сәясәтенә төп юнәлешләрендә;

- ижтимагый-икътисадый үсешен алдан әйтүдә;
- бюджетны алдан әйтүдә(бюджетны алдан әйтү проекты, бюджетны алдан әйтү үзгәрешепроекты) озак срокка;
- муниципаль программаларда (муниципаль программалар проекты,әлеге программаларныңүзгәрешепроекты).

8. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Район бюджеты турында карарда Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль кануннар һәм алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Жирлек Советы муниципаль хокук актлары (бюджет турында карардан кала) билгеләгән тәртиптә, бюджетның керемнәренәң төп күләме, чыгымнарының төп күләме, бюджет дефициты , шулай ук башка күрсәткечләр бюджетның төп тасвирламасы булырга тиеш.

9. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карарда Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән туры китереп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджеты турында Татарстан Республикасы кануны, Татарстан Республикасы кануны һәм муниципаль хокук актлары белән билгеләнмәгән очракта, жирлекләр бюджеты арасында керемнәренә бүлүнормативлары булырга тиеш, шулай ук алдан әйтелгән Жирлекнең керем бюджеты күләме төркемнәр, төркемчәләр һәм маддәләр буенча керемнең коды төре буенча булырга тиеш.

10. Жирлек бюджеты турында карар белән расланалар:

- Жирлек бюджеты керемнәренәң төп идарәчеләре исемлегә;
- Жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarының төп идарәчеләре исемлегә;
- алдагы финанс елында һәм планлы чорга бюджет чыгымнарын классификацияләүнең чыгымнары төрләрен бүлекләр һәм бүлекчәләр, максатчан маддәләр арасында ассигновать ителгән бюджет акчасын бүлү;
- алдагы финанс елында һәм планлы чорга бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;
- ачык норматив йөкләмәләренә үтәүгә юнәлтелгән ассигновать ителгән бюджет акчасының гомуми күләме;
- алдагы финанс елында һәм планлы чорда Россия Федерациясенең бюджет системасының башка бюджетлардан алынган һәм (яки) башка бюджетларга бирелгән бюджетара трансфертлар күләме;
- Жирлек бюджетының шартлы раслана торган(расланган) чыгымнарының гомуми күләме планлы чорның беренче елына Жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменәң 2,5 проценттан ким булмаган күләмдә (Россия Федерациясенең бюджет системасының башка бюджетлардан алынган бюджетара трансфертлар хисабыннан каралган, тиешле максатларга каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмаганда), планлы чорның икенче елына Жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменәң 5 проценттан ким булмаган күләмдә (Россия Федерациясенең бюджет системасының башка бюджетлардан алынган бюджетара трансфертлар хисабыннан каралган, тиешле максатларга каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмаганда);
- алдагы финанс елына һәм планлы чорына Жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы;
- алдагы финанс елыннан соң килгән һәм планлы чорның елыннан соң елның 1нче гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиген күрсәтеп;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Жирлек Советы муниципаль хокук актларына туры китереп билгеләнгән Жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

11. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проекты планлы чорның расланган бюджетының планлы параметрларын үзгәртү юлы

белән һәм планлы чорга бюджет проектының икенче елы параметрларын аларга өстәү юлы белән раслана.

Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проекты планлы чорның расланганбюджет күрсәткечләренә ачыклык кертә һәм планлы чорга төзелүче бюджетның икенче елы күрсәткечләрен раслай.

Жирлекнең расланганбюджетыныңпланлычорыныңпараметрларына ачыклык кертү түбәндәгеләрне күздә тотат:

1)Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проекты карап чыгу кирәк булган күрсәткечләргә ачыклык кертүне раслау;

2)Жирлек бюджеты чыгымнары ведомство структурасыныңрасланган күрсәткечләрен арттыру яки киметү турында раслау, яки Жирлек бюджеты чыгымнарының өстәмә максатчан маддәләре һәм (яки) төркемнәре буенча аңа бюджеттан бүлеп бирелгән акча кертүне раслау.

12.Алдагы финанс елына һәм планлы чоргаЖирлек бюджеты турында карар проекты белән беррәттән Жирлек Советына тәкъдим ителә:

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджет сәясәтенең һәм Жирлек салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- шушы финанс елының узган вакыты буенча Жирлекнең ижтимагый –икътисадый үсешенең якинча нәтижәләреһәм Жирлекнең ижтимагый – икътисадый үсешенең шушы финанс елына көтелгән нәтижәләре;

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлекнең ижтимагый – икътисадый үсеше турында алдан әйтү;

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлекнең консолидир бюджетының төп тасвирламалары турында(керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме,бюджет житешмәү) алдан әйтү;

- Жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары(методика проектлары) һәм исәп – хисаплары;

- алдагы финанс елы ахырына һәм планлы чорның һәм елының ахырына муниципаль бурычның өске чиге;

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга бюджет кредитлары бирү программасы проекты;

- шушы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- Жирлекнең сайлап куелган органнары, суд системасы, муниципаль финанс тикшерү органнары тәкъдим иткән, Жирлекнең сайлап куелган органнары тарафыннан төзелгән,күрсәтелгән бюджет сметаларына карата Жирлекнең Финанс-хисап Палатасы белән килешмәүчәнлекләр килеп чыккан очракта күрсәтелә торганкүрсәтелгән органнарның бюджет сметасы проектлары;

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты керемнәрен классификацияләүһәм Жирлек бюджетын финанслау чыганаclarын маддәләр буенча санау;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан РеспубликасыБюджет кодексы һәм әлеге Уставка туры китереп билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

13. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проекты тәү Россия Федерациясе Бюджет кодексының 171нче маддәсенә туры китереп, федераль кануннар, аларга туры китерепкабул ителгән Татарстан РеспубликасыБюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы кануннары белән туры китереп Район Башкарма комитеты тарафыннан тормышка ашырыла.

14.Жирлек Башкарма комитетыалдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проектышушы елның 15нче ноябрәннән дә соңга калмыйча Жирлек Советы карап чыгуына кертә.

15. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга, Жирлек Советы муниципаль хокук акты белән билгеләнгән, Жирлек бюджеты турында карар проектын карап чыгу һәм аны раслаутәртибе, әлеге проектны карап чыгу һәм аны раслауны, алдагы финанс елы һәм планлы чоры башланганчы тәэмин итергә тиеш.

16. Жирлек бюджеты турында карар, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яки) Жирлек бюджеты турында карар белән башка нәрсәләр каралмаган булса, 1нче гыйнвардан көчкөнә керә һәм финанс елының 31нче декабркөнә кадәр гамәлдә була.

Жирлек бюджеты турында карар билгеләнгән вакытта рәсми рәвештә бастырылып чыгарылырга тиеш.

17. Жирлекнең жирле үзидарә органнары Жирлек бюджетының баланслылыгын һәм федераль кануннар һәм Татарстан Республикасының кануннары билгеләгән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу буенча, бюджет процессын тормышка ашыру буенча, дефицит күләме, муниципаль бурычның күләме һәм структурасы, Жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итә.

18. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясе бюджет кануны белән, салымнар һәм жыемнар турында кануннар белән һәм башка мәжбүри түләүләр турында кануннарга туры китереп формалаша.

19. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган формаларда тормышка ашырыла.

20. Жирлек бюджеты чыгымнарын тормышка ашыру, федераль кануннар һәм Татарстан Республикасының кануннары билгеләгән очраклардан кала, дәүләт властеның федераль органнары вәкаләтләрен, Татарстан Республикасы дәүләт власте органнарын финанслауга рәхсәт ителми.

21. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексына туры китереп тормышка ашырыла.

80 нче маддә. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен сатып алулар

Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар ташуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру "дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль законда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу жирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

81нче маддә. Жирлек гражданның үзара салым чаралары

1. Гражданның үзара салым чаралары ул аерым бер урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләрен чышүне тормышка ашыру өчен гражданның бер тапкыр түләүе. Гражданның үзара салым тәртибендә түләүләрнең күләме, алар өчен түләү күләме киметелгән, Жирлек гражданның (халкының) гомуми санының 30 процентыннан артып китмәгән аерым гражданны категориясеннән кала, Жирлекнең һәр гражданы (яки халкы) өчен тигез күләмдә билгеләнә,

2. Әлеге маддәнең 1нче пунктында күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре жирле референдумда хәл ителә.

82 нче маддә. Жирлекнең муниципаль үзләштерүе (муниципаль бурычы)

1. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә муниципаль эчке бурыч алуларын гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә авыл жирлеге исеменнән муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукына жирлекнең башкарма комитетына ия.

3. Агымдагы финанс елы башына калган акчалар агымдагы финанс елында жирлекнең бюджет кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак жирлек бюджеты турында Карарында каралган акчалардан артып киткән күләмдә касса өзеклекләрен каплатуга юнәлтелергә мөмкин.

83 нче маддә. Жирлекнең жирле бюджеты үтәлеше

1. Жирлекнең жирлебюджеты үтәлеше Россия Федерациясе Бюджет кодексына туры китереп тормышка ашырыла.

2. Жирлек бюджеты кассаның гомуми булуы нигезендә һәм чыгымнарның исәптә булуы нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, Жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счётыначу һәм алып бару Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе кануннары белән билгеләнгән тәртиптә алып барыла.

4. Жирлек бюджетының үтәлеше жирлекнең жыелма бюджет язмасы һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

84 нче маддә. Бюджет отчёты. Жирлек бюджеты үтәлешенең еллык отчёты

1. Жирлекнең бюджет отчёты еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет отчёты бюджет чараларының тиешле төп администраторларының жыелма бюджет отчёты нигезендә Районның Финанс-хисап Палатасы тарафыннан төзелә һәм Жирлекнең Башкарма комитетына тапшырыла.

3. Жирлек бюджетының үтәлүе турында еллык отчёты Жирлек Советы карары белән расланьрга тиеш.

4. Жирлек Советына тәкъдим иткәнче, Жирлек бюджетының үтүлүе турында еллык отчёты төп администраторларының тышкы бюджет отчётын һәм Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык отчётына йомгак ясауны үз эченә алган эчке тикшерү узарга тиеш.

Жирлек бюджетының үтүлүе турында еллык отчётын эчке тикшерү өлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп Жирлекнең Контроль – хисап органы тарафыннан тормышка ашырыла.

Жирлекнең сайлап куелган органы мөрәжәгәте буенча жирлек бюджетының үтүлүе турында еллык отчётын эчке тикшерү Жирлекнең Контроль – хисап органы тарафыннан тормышка ашырыла.

5. Жирлекнең Башкарма комитеты аңа нәтижә эзерләү өчен Жирлек бюджетының үтүлүе турында отчётны шушы елның 1нче апреленнән дә соңга калмыйча тапшыра. Жирлек бюджетының үтүлүе турында еллык отчётка нәтижә эзерләү төп администраторларының бюджет акчаларын еллык бюджетын тышкы тикшерү мәгълуматлары нигезендә 1 айдан артмаган вакыт эчендә үткәрелә.

6. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык отчётына йомгак ясау Жирлекнең Контроль – хисап органы тарафыннан, бер үк вакытта Жирлекнең Башкарма комитетына юнәлтеләп, тәкъдим ителә.

7. Жирлекнең Башкарма комитеты ел саен шушы елның 1нче маеннан да соңга калмыйча Жирлек Советының карар проекты кушымтасы белән отчётлы финанс елы өчен Жирлек бюджетының үтүлүе турында, Жирлек бюджетының үтүлүе турында башка

бюджет отчёты, Россия Федерациясе Бюджеткануннары белән каралган башка документларны Жирлек Советына тапшыра.

8.Жирлек бюджетының үтөлеше турында еллык отчётын карап чыгу нәтижәләре буенча Жирлек Советы Жирлек бюджетының үтөлеше турында еллык отчётын раслау турында яки кире кагу турында карар кабул итә. Жирлек бюджетының үтөлеше турында еллык отчётын Жирлек Советы кире каккан очракта, мәгълуматларның тулы булмаган яки дәрәс булмаган фактларын бетерү өчен һәм 1 айдан да соңга калмыйча кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

9.Жирлек бюджетының үтөлеше турында карар белән Жирлек бюджетының гомуми керемнәре, чыгымнары һәм дефицит күләмен күрсәтеп, отчёт финанс елы өчен Жирлек бюджетының үтөлеше турында отчёты раслана.Жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык отчётын раслау турында Жирлек Советының карарына аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

бюджет керемнәренең классификация кодлары буенча Жирлекнең бюджет керемнәре;

бюджет керемнәренең керем төрләренең кодлары буенча Жирлекнең бюджет керемнәре,керемнәренең кече төрләре, бюджет керемнәренә караган дөүлэт идарәсе операция секторларының классификациясе;

бюджетларның дефицитын финанслау чыганакларын классификация кодлары буенча Районның бюджеты дефицитынфинанслау чыганаклары;

төркемнәр, кече төркемнәр, маддәләр, бюджетдефицитын финанслау чыганаклары төрләренең кодлары буенча Районның бюджеты дефицитынфинанслау чыганаклары;

бюджетдефицитын финанслау чыганакларына караган дөүлэт идарәсе операция секторларының классификациясе.

85 нче маддә. Муниципаль финанс контроле

Жирлек советы түбәндәге финанс тикшерүенең формасын гамәлгә ашыра: алдан контроль - агымдагы контроль бюджеты турындагы карар проектлары буенча фикер алышу һәм раслау барышында - жирлек советы утырышларында бюджет үтөлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында; бюджет үтөлеше турындагы хисапны карау һәм раслау барышында алдагы контрольлекне, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә контрольнең башка рәвешләрен.

1. Жирлек советы Россия Федерациясе

Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә финанс контролен гамәлгә ашыра.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре

өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле жирлекнең ревизия комиссиясенә контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс тикшерүе

авыл жирлегә башкарма комитеты органнары (вазыйфаи затлар) булган муниципаль финанс тикшерүе органнарының контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Башлангыч контроль авыл жирлегенең

жирле бюджет үтөлеше барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатыннан башкарыла.

5. Алдагы контроль аларны үтәү

законлылыгын билгеләү, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дәрәслеген билгеләү максатларында авыл жирлегә бюджеты үтөлеше нәтижәләре буенча башкарыла.

XIVнче бүлек. Жирлек Уставын кабул итү. Бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

86 нчы маддә.Жирлекнең Уставы проектын әзерләү тәртибе, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

1.Бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Уставы проекты, Жирлек Советы карары проекты Жирлек Советына Жирлек Башлыгы, Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе, Жирлек Советы депутатлары, ижтимагый территорияль үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан кертеләргә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проектын, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен Жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелә ала. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дөүләт власте органнары белгечләре, экспертлар чакырыла ала.

3.Жирлек Уставы проектын, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты, аларны Жирлек Советы карап чыккан көнгә кадәр, кануннарға туры китереп Жирлек Советы билгеләнгән тәртиптә әлеге Устав проекты буенча тәкъдимнәрне, гражданның аны тикшергәндә катнашу тәртибен исәпкә алып рәсми рәвештә бастырылып чыгарга (халыкка житкереләргә) тиеш.Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокук акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибе, шулай ук гражданның аны тикшергәндә катнашу тәртибен, Жирлек Уставын Россия Федерациясе Конституциясе белән туры китереп әлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертелгән очракта рәсми рәвештә бастырып чыгару кирәкми.

4.Жирлек Уставы проекты буенча Жирлек Советының бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарын Жирлек Советында карап чыгу алдыннан бу Уставның 19нчы маддәсенә туры китереп халык алдында тыңлаулар үткәрелә.

87 нче маддә.Жирлек Уставын кабул итү, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертүтәртибе

1.Жирлек Уставы проектын, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын Жирлек Советы Жирлек Советы Регламенты белән туры китереп икедән дә ким булмаган укылышта тормышка ашыра.

2.Жирлек Уставы проектын, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын кабул иткәннән соң, беренче укылышта әлеге проект Жирлек Башлыгы тарафыннан Жирлек Советы депутатларына, һәм хокукижат инициативасы бирелгәнбашка субъектларга жиберелә.

3.Жирлек Уставы, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлешендәгә тавыш белән кабул ителә.

88 нче маддә.Жирлек Уставының, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертүтурында карарның көченә керүе

1.Жирлек Уставы, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар федераль кануннар белән билгеләнгән тәртиптә, муниципаль берәмлекләрнең уставларын регистрация үткөрү өлкәсендә федераль органның вәкаләтле башкарма власте территорияль органында дөүләт регистрациясен узарга тиеш.

Жирлек Уставы, бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар дөүләт регистрациясен узаганнан соң, муниципаль берәмлекләрнең уставларын регистрация үткөрү өлкәсендә федеральорганның вәкаләтле башкарма власте территорияль органында дөүләт регистрациясен узганнан соң жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкереләргә тиеш).

2.Жирлек жирле үзидарә органнары структурасын, жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үзгәртүче Жирлек Уставына керткәнүзгәрешләр һәм өстәмәләр, Жирлек

Уставына әлеге үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне кертү турында муниципаль хокук актын кабул иткән Жирлек Советы вәкаләтләре вакыты чыкканнан соң көченә керә.

3.Жирле үзидарә органнарының структурасын, жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен (жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау вәкаләтләреннән һәм вәкаләтләре срогыннан тыш) әлеге уставка кертелгән үзгәрешләр әлеге үзгәрешләрне кертү турында муниципаль норматив хокукый актны кабул иткән жирлек Советы вәкаләтләре чоры үткәннән соң үз көченә керә.